

Sandra Kravić Simonović

GAVRANOV SVET

Postanje

Drina Steinberg Publishing
2023.

Ova knjiga je delo fikcije. Svi likovi, mesta, organizacije i događaji su izmišljeni ili korišćeni na fikcionalan način. Svaka sličnost sa stvarnim osobama, živima ili mrtvima, stvarnim mestima, događajima ili organizacijama je potpuno slučajna i nenamerna. Stavovi i mišljenja izneti u ovoj knjizi ne odražavaju nužno stavove i mišljenja izdavača ili bilo koje druge osobe koja nije autor.

Copyright © 2023 Drina Steinberg Publishing

Sva prava zadržana. Nijedan deo ovog izdanja se ne sme reprodukovati, skladištiti u povratnom sistemu, ili prenositi, u bilo kom obliku, ili bilo kojim sredstvima, elektronskim, mehaničkim, fotokopirnim i sličnim, bez prethodne dozvole izdavača i vlasnika autorskih prava.

*Maloj Sandri:
Vidiš da možeš.*

Umesto uvodnog pozdrava

Draga čitateljko, dragi čitaоче,

Odlučila sam da ti uputim ovu uvodnu reč kao neku vrstu vodiča i upozorenja pred sam prelazak u Gavranov svet. U rukama držiš roman koji obuhvata teme i scene koje ti mogu biti osetljive. Želela bih da budeš svesna ili svestan, da ćeš naići na priče o zloupotrebi droga i alkohola, samoubistvu, nasiju, nasilnoj smrti, smrti deteta, silovanju, samopovređivanju, eksplicitnim scenama seksa, i različitim psihičkim poremećajima i emotivnim izazovima druge vrste.

Molim te, budi pažljiva, i pažljiv, prema sebi dok čitaš. Ako osetiš da ti je teško, napravi pauzu. Ako prepoznaš neke od opisanih oblika toksičnog i/ili (samo)destruktivnog ponašanja kod sebe ili nekog bliskog, nemoj oklevati da potražiš stručnu pomoć.

Važno je da znaš da je svet ove knjige – Gavranov svet – potpuno izmišljen. Likovi i događaji su plod moje mašte. Stoga, molim te, ne dozvoli da te ponašanje likova zbuni ili navede na pokušaj oponašanja u stvarnom svetu.

Hvala ti što si se odlučila, i odlučio, za ovu knjigu.

Čuvaj se i uživaj u čitanju.

Srdačno,

Sandra

Crnilo je iz stomaka krenulo da se širi po celom telu, razlivajući se kao prosuto mastilo. Osim kapaka koji su se sve sporije podizali, nisam mogao da pomerim nijedan drugi deo tela.

Želeo sam da kažem nešto, ali je crnilo najzad stiglo do usta i iz njih je izašao samo vazduh.

Izdahnuo sam poslednji put.

Dan I

2014.

Duboko sam uzdahnuo izbegavajući pogled čoveka pored mog bolničkog kreveta. Insistirao je da mu odgovorim na vrlo bezazleno, ali besmisleno pitanje, iako je odgovor dobro znao. Ćutke sam grizao obraz s unutrašnje strane u nadi da će tišina postati mučna pre njemu nego meni, ali on je mirno sedeo na stolici, ne pomerajući ništa više osim očiju.

Nekoliko bolnih ugriza kasnije ipak sam popustio.

– *Okej. Zovem se Milan Petrović, rođen sam drugog avgusta 1980. godine u Beogradu, od majke Dragane i oca Zorana. Trenutno se nalazim u bolnici negde u Italiji, i razgovaram sa svojim terapeutom.*

Kratko je klimnuo glavom, a onda me pitao da li znam kako se zove.

– *Aleksandar.*

– *Koji je danas datum?*

– *Osmi oktobar 2014. godine.*

– *Znaš li šta ti se desilo, zašto si u bolnici?*

– *Da.*

Sačekao je par trenutaka, kao da želi da bude siguran da neću nastaviti da pričam, a onda nagnuo glavu na drugu stranu. Ruke su mu mirno odmarale na rokovniku koji je delovao ispunjen od prve do poslednje stranice.

– *Hajde da se vratimo malo unazad. Pričaj mi o svom detinjstvu.*

– *Baš sam se pitao kad ćeš izgovoriti tu rečenicu.*

– *Što? Ne želiš da pričaš o svom detinjstvu?*

– Prvo, to je čuvena holivudska rečenica – za svaki slučaj sam obrnuo još jedan krug očima – A drugo, družimo se od moje 13. godine i poprilično sam siguran da znaš sve o mom detinjstvu.

Aleksandar se bez glasa osmehnuo pa kroz taj nečujni osmeh dodao:

– Danas je 12. oktobar, Milane. Četiri dana si bio u komi. – Sačekao je par trenutaka da se uveri da sam razumeo šta je rekao – *Tvoj mozak je doživeo ozbiljnu traumu, i veoma je važno da se uverimo da je sve u redu sa njim. Zato, između ostalog, proveravamo dugotrajnu memoriju.*

Prebacio sam pogled na prozor. Kroz rešetke su se videle grane gusto prekrivene zelenim lišćem, a iznad njih plavo-belo nebo. Biće lep dan, ali iz ove perspektive mi ne deluje da ću videti više od tog pogleda kroz prozor.

Aleksandar je strpljivo čekao da počnem da pričam.

Uronio sam teme u jastuk i zatvorio oči.

Dve najvažnije stvari o meni su: volim violinu, i živim u dva sveta uporedo. Al' da krenem redom.

Jedino što sam oduvek zaista želeo bilo je da postanem najbolji violinista.

Druga deca su maštala da lete na Mesec ili jure dinosauruse, a ja sam sâm sebi crtao diplome i pravio medalje od *Munchmallow* folije. U Beogradu, Srbiji i onom što se tad zvalo Jugoslavija osvojio sam sve što je moglo da se osvoji.

A onda su krenula da mi se dešavaju sranja koja do danas nisu prestala.

Sa trinaest godina sam se prijavio, i prošao na najprestižnije takmičenje u sviranju violine, *Jehudi Menuhin Međunarodno takmičenje mladih violinista*. Nisam otišao, jer mi se ubila mama.

Sa petnaest godina sam se drugi put prijavio na isto takmičenje, opet prošao – i opet nisam otišao. Ovaj put mi je umro tata. Par meseci ranije i jedan od najboljih drugova.

Sa osamnaest sam treći put prošao. Nisam otišao, jer su me zadržali u pritvoru, odakle sam bio upućen na obavezno bolničko lečenje.

Posle toga sam odustao.

Do današnjeg dana sam svirao u verovatno svim dvoranama širom sveta u kojima je vredelo svirati, ali se nakon te 1998. godine nisam prijavio ni na jedno jedino takmičenje.

Nisam svirao da bih osvojio neku tamo nagradu, već zato što nisam mogao da ne sviram. A zahvaljujući nekim uticajnim ljudima oko mene, mogao sam da preskočim takmičenja i uđem u svet muzike prečicom – svirajući na nekim drugim bitnim događajima. Podrška tih ljudi je svakako značila, ali na kraju, moje sviranje, moj trud i upornost je bilo ono što je napravilo razliku.

Nisam imao potrebu da se dokazujem kroz takmičenja. Moje sviranje je bilo iznad toga.

A onda je došao prokleti *Premio Paganini*.

Na pomen Paganinija se Aleksandar kratko nakašljao. Prihvatio sam to kao znak da sam dovoljno pričao.

– *Možemo li još malo da se zadržimo u prošlosti?*

– *Ako baš moramo.*

– *Vrati se na početak.* – Gestikulirao je pokretima ruke kao da me navodi da parkiram auto, a ne kopam po uspomenama.

– *U detinjstvo?*

– *Tamo gde misliš da je sve počelo.*

– *Okej, onda na početak mog kraja.* – Odgovorio sam posle par predugih sekundi.

Rukom mi je pozeleo dobrodošlicu na izlet u prošlost.

– *Važno je da probaš da se setiš što više detalja. Sve što ti padne na pamet ispričaj, sve sitnice su sad krupne stvari, sve je bitno.*

– *To će onda potrajati.*

– *Ja se nigde ne žurim, a ne deluje mi da i ti imaš neke druge obaveze.*

Ponestalo mi je argumenata za raspravu. Vratio sam pogled kroz prozor, u jedno drugo oktobarsko jutro.

Svarog

Naravno da se sećam tog dana. Pamtim ga kao pesmicu naučenu u detinjstvu koju ni najnapredniji stadijum Alchajmera ne može da obriše. Bio je ponedeljak, prvi dan predzadnjeg semestra, sjajan dan u kojem na ivici horizonta najzad uhvatiš izlazeće sunce – kraj agonije studiranja.

Prolazio sam kroz dvorište akademije kao bezbroj puta do tad: brzim korakom, pogleda fiksiranog na ulazna vrata. Gužva školskog dvorišta je previše stimulansa za moj anksiozni um i uvek sam se trudio da što pre pobegnem odatle.

– *Vauu, nova frizura!*

U hodu sam se okrenuo i široko osmehnuo devojci koja mi je uputila komentar, pa vratio korak u pravi smer. Nekoliko dana pre toga sam izbrijao donji deo glave, i bio sam vrlo zadovoljan kakve reakcije izaziva taj *undercut* u kombinaciji sa punđom u kojoj sam uglavnom nosio kosu.

– *Skini naočare, Lepi! Nemoj da kriješ te oči!* – Čuo sam isti glas ponovo, i kikut nekoliko drugih ženskih glasova oko nje

Ukosio sam usne u osmeh, skinuo naočare i ušao u zgradu akademije, ne okrećući se. Ima nešto u zelenim očima od čega devojke prolupaju, ne znam tačno šta, ali znam da sam to uvek maksimalno iskorišćavao.

Nekoliko koraka kasnije, razpoloženje mi je pokvario niko drugi do dr Dušan Kojić, najveće ime savremene muzičke scene i ujedno moj mentor. Zaustavio me je na ulasku u amfiteatar i usmeno mi predao odluku veća o izmenama u novogodišnjem koncertu.

Prateći me do svečane sale, smireno mi je obrazlagao zašto je ta odluka posebno dobra za mene. Teatralno sam besneo hodnicima uzalud se svađajući sa profesorom čiji autoritet nije dozvoljavao nikakve rasprave.

Besneo sam, jer mrzim promene. Mrzim bilo kakve promene, a posebno one za koje saznam poslednji.

– *Taj novogodišnji koncert je trebalo da sviramo Mihajlo i ja! Dve violine!* – Mislim da sam mu u agoniji čak i prstom pripretio.

Sredovečni čovek ispred mene je sa razumevanjem klimao ogromnom kosom, ali nije popuštao. Treći put je ponavljao kako mom stilu sviranja više leži klavirska pratnja nego druga violina. Sve vreme se potpomagao rukama kako bih ga, kao dirigenta, bolje razumeo.

– *Ma, ne zanima me nikakav klavir* – gledao sam ga pravo u oči, koncentrišući se da ne skrenem pogled – *Ovo je moj, naš poslednji Novogodišnji koncert! Tri godine ste svi pričali samo o tome, sad odjednom ne svira Mihajlo nego neka klinka! Kako može neko s druge godine da svira Novogodišnji koncert?!* – Izbacio sam u dahu.

– *Pa vi ste, kolega Petroviću, bili brucoš kada ste svirali* – cinično se nasmešio, podižući obrve. – *Zar vam to ništa ne govori?*

– *Ne* – Odgovorio sam i pre nego što je završio pitanje, ali iskusni Koj je vrlo dobro znao koje note da ponudi mojoj sujeti.

Ućutao sam. Klavir s druge godine dobija priliku da svira na tradicionalnom Novogodišnjem koncertu Fakulteta muzičke umetnosti. Cilj tog čuvenog događaja bio je da javnosti zvanično predstavi najtalentovanije muzičare sa četvrte, završne godine. Prvi, i do tada, jedini ko je dobio priliku da svira ranije bio sam ja.

Zaintrigiralo me, ali ne dovoljno da mi ugasi bes. Trebalo je da to bude *naš* koncert, posle 17 godina zajedničkog sviranja. *Moj i Mihajlov, ne neke tamo klinke*, sujeta nije popuštala.

– *Ma, ne. Ipak ne.* – Ukopao sam se u mestu na pola koraka do vrata od sale, spreman da se vratim na predavanje. Ili odem dođavola.

– *Milane, hajde da ipak odslušamo kako zvučite, a ja ću se lično postarati da i Mihajlo i vi dobijete svojih pet ili koliko već minuta na koncertu.*

Okrenuo sam očima smoreni krug, u sebi već rešen da od ovog sklepanog dua nema ništa.

Ušao sam u salu namršteno gundajući što vrata opet sablasno škripe.

– Zar u ovoj instituciji nema nikog ko ume da koristi tovat-mast?!

Profesorka Jovičević je podrugljivo slegla ramenima:

– Pa možete ih i Vi podmazati, kolega, čim odradite probu.

Uz osmeh se okrenula prema klaviru, a iza njega se pojavila devojka sa najcrnijim očima koje sam ikad video.

– Milane, ovo je vaša nova koleginica, Marija. Ozbiljan mladi talenat koji smo ukrali od njenih Novosađana.

Moja nova koleginica je ustala i pružila ruku. Uradila je to tako nadmeno da sam se jedva suzdržao da ne uzvratim ironičnim naklonom i rukoljubom.

– Milan, ozbiljan stari talenat koji nisu ukrali nikome, svojevajno sam ovde već četvrtu godinu, uz manje prekide. – prihvatio sam ruku, i uz blagi naklon glavom dodao – *Drago mi je.*

– Marija, zadovoljstvo je moje – rekla je ozbiljno. – *Slušala sam vas mnogo puta kako svirate, nisam mogla ni da pomislim da sam dovoljno dobra da sviram sa v...*

– Hvala, koleginice, nema potrebe za laskanjem – jednako loše sam primao i kritike i pohvale, i šta god da je htela da kaže nisam želeo da čujem.

Priznajem i da mi se na momenat učinilo da je zvučala cinično, ali moj ego je na to samo odmahnuo rukom.

– A rekao bih i da možemo da preskočimo persiranje, osećam se starijim nego što želim da budem – rekao sam, odmeravajući je ispod oka.

Imala je sve što sam voleo kod devojaka: dugu kosu, duge noge, sasvim pristojan dekolte. Zadovoljno sam razvukao osmeh preko lica. Bio sam svestan svog izgleda, i vrlo rado sam ga koristio, a posebno oružje bio mi je upravo taj kez.

– Slažem se, kolega. – Nasmušila i ona, a na mene se ustremio zrak snežno belih zuba uokvirenih punim, sočnim usnama.

Nevoljno sam se naježio. Biće da još neko ume da koristi svoj osmeh.

Naknadna pamet. Ono kad prepričaš nekom doživljaj, a on te dočeka sa: *“Trebalo je da uradiš ovo umesto onog.”* Ne služi ničem korisnom, osim da se osetiš kao govno, jer je zaista trebalo da uradiš *ovo* umesto *onog*. Zar je moguće da tako očiglednu stvar nisi video?!

Naknadno pametan Milan ovde kaže samom sebi: *Trebalo je da je oteraš dođavola još tog prvog dana.*

Sela je ponovo za klavir, a ja sam uzeo violinu. Nameštajući glavu, na ivici vidokruga uhvatio sam njene ruke iznad dirki. Ispravila i je skupila prste par puta, a potom obuhvatila prste jedne ruke drugom. Nervozno je nekoliko puta tako zamenila ruke. Pretpostavio sam da je to bila trema nedovoljno iskusne studentkinje pred nekim koga je opravdano smatrala virtuozom. Pokušao sam da joj uhvatim pogled, ali oči su joj uporno gledale *pored* mene.

– *Šta bi htela da sviramo, da razmrdamo prste?* – Svesno sam aludirao na njenu tremu.

– *Izaberi ti* – ignorisala je peckanje i dalje izbegavajući moj pogled – *počni šta bilo, ubaciću se.*

– *Nemaš neku posebnu želju?*

– *Ne, zaista mi je svejedno, potrudiću se da se uklopim.*

Ponovo se nasmešila, podigla glavu i pogledala me pravo u oči. Sklonio sam pogled, ne znam zašto. Gledajući u pod, najzad sam podmio svoj instrument i počeo Mendelsonov *Koncert za violinu*. Mislio sam da će prvo potražiti note, ali Marija je samo počela da svira. Priključila se posle prvih par taktova, učinilo mi se čak da se nasmejala.

Navikao sam na aplauze i pohvale kada je moje sviranje u pitanju, kao i na tuđe greške kada sviraju prvi put sa mnom. Priznajem da sam bio iskreno iznenađen onim što se čulo.

Zvučali smo dobro. Baš, baš dobro.

Svirali smo kao da smo to radili nebrojeno puta do tada. Duo bez i jedne jedine neusklađene note. Muzika sa naših instrumenata se savršeno uklopila, svaki ton Marijinog klavira je perfektно pratio zvuk moje

violine. Marijina trema, ili ono što sam mislio da je trema, nestala je sa prvim taktovima. Oboje smo svirali kao da se poznajemo od uvek, ili bolje: kao da smo oduvek svirali zajedno.

Čudno dobar osećaj.

Skoro pred sam kraj opusa prekinuo nas je aplauz profesora.

Sedela je visoko podignute glave i bezuspešno pokušavala da sakrije osmeh iz kog je izbijao ponos. Stajao sam gledajući u nju, ni najmanje se ne trudeći da sakrijem oduševljenje onim što sam čuo. I što vidim.

Oči su mi bezobrazno letele od njenih očiju do usana, preko dugog vrata i mršavog tela do moćnih prstiju koji su do pre nekoliko minuta maestralno činili moju pratnju. Sa njenog lica sijao je ponos, ali su one sablasno crne oči gledale u drugom pravcu.

– *Svaka čast, kolegice. Prijatno sam iznenađen.* – Poklonio sam joj se.

– *Hvala, kolega, moram priznati da ja nisam* – nasmešila se, i odmah odgovorila mom zbunjenom izrazu lica. – *Pa, očekivala sam Mendelsova, to je tvoj zaštitni znak.*

– *Ne znam da li da budem srećan što te nisam razočarao, ili tužan što sam tako predvidiv?* – Naravno da svi znaju za moju opsesiju tom kompozicijom, trebalo je da pretpostavim da zna i ona.

– *Srećan što ste se tako dobro uklopili* – ubacila se profesorka – *ovo je odlično zvučalo. Tako sam ponosna na vas!*

Ona i Koja su naizmenično nizali *hvale i oduševljenja* našim sviranjem, pričali kako su napravili najbolji duo u istoriji akademije, kako nam je sigurna zajednička uspešna budućnost... Nemam pojma, nisam ni slušao njihova proseravanja, hvatao sam usput svaku petu reč.

Stajao sam na sred sale, odmeravao Mariju i provocirao je osmehom. Ona je sedela iza klavira, gledala me je i na moju provokaciju odgovarala svojim osmehom. Povremeno je spuštala pogled, vraćala ga do mojih očiju na tren, pa opet kao nezainteresovano gledala u drugu stranu čim bi nam se zenice srele.

Potpuno sam ignorisao profesore, pogledom sam flertovao sa njom kao da smo sami u sali. Marija nije ni pokušala da sakrije da joj godi pažnja, ali je sve vreme delovala nekako zadržano. Mislio sam da

se samo stidi. Mislio sam da je to zbog prisustva profesora, i nisam pridavao veći značaj tome. Sad znam da je trebalo. Jebi ga, *naknadna pamet*.

Ne, ne bih voleo da se vratim u prošlost i preskočim taj dan. Možda bih ga samo malo prepravio. Do neprepoznatljivosti, recimo.

Proba se završila, profesori su otišli na svoju stranu, a ja sam hteo još vremena sa Marijom. Znao sam da ćemo se videti i sutra i prekosutra i da ne moram da žurim, ali nisam želeo da je *danas* pustim tek tako.

– *Marija, hoćemo na kafu? Voleo bih da znam nešto više o devojci koja je moja obožavateljka, a uz to me tako dobro prati na klaviru.*

Nasmešio sam joj se davno naučenim, a verovatno nikad iskreno upotrebljenim osmehom. Imao sam u glavi i mesto na koje ću je povedi – u *Opus*, gde drugo – i pitanja koja ću joj postaviti – nešto da priča o sebi, devojke mnogo vole da pričaju o sebi – ali na ovaj njen odgovor nisam bio spreman.

– *Izvini, ne mogu. Još uvek mi je tu verenik, vraća se kasnije za Novi Sad...* – u pola rečenice je zastala, verovatno videvši promenu na mom licu.

U šoku sam buljio u nju kao da mi je udarila šamar, a ne odbila poziv za kafu. Presekla je tišinu nastavivši započetu rečenicu:

– *...a kasnije moram da se pripremim za sutra... Možda neki drugi put?* – Osmehnula se upitno.

Zakašljao sam se da prikrijem bol od ugriza unutrašnje strane obraza, pa kao nehajno odgovorio potvrdno.

Okrenula se i otišla, a ja sam ostao da gledam njenu kosu kako leluja iznad struka kao zastava na tvrđavi. Nisam mogao da napravim ni jedan jedini korak.

Stajao sam u hodniku ispred sale i preslišavao se kao pred ispit: zove se Marija, dve godine je mlađa, ima najlepši osmeh na svetu (okej, i dupe). I ume da svira *sa mnom* kao niko drugi.

I verena je.

U stvaran svet me je vratila ćuška po glavi za kojom je sledilo snažno tapšanje po leđima. Bio je to Mihajlo, moj nimalo suptilni *brother from another mother*.

– *Ooo, Lepi, mala Marija! Bravo! Najduže noge akademije, a još i stvarno zna da svira!*

Namrštio sam se. Kako on to o mojoj Mariji priča?

Čekaj.

Hm.

Moja Marija?!

Usne su mi se razvukle u pokušaj klovnovskog osmeha, maskirajući zbunjenost sopstvenim tokom misli:

– *Znaš da sam rođen pod srećnom zvezdom. A ček, što “mala” Marija kad ima duže noge od tvojih?!*

– *Nije mala visinom, pavijane, nego godinama* – cerio se kao hijena. – *Još uvek nema dvadeset.*

Eto, izgleda da nisam znao ni koliko godina ima. Mlađa je tri, a ne dve.

– *Otkud ti to sve znaš?!* – Prebaci krivicu na sagovornika, oduvek sam se tako izvlačio iz priča koje nisam želeo da pričam.

– *A daj, jebo te. Je l' mi na istu akademiju idemo?!*

Prevrnuo sam očima, a on je to shvatio kao poziv da nastavi:

– *Koja vas je hvalio, ušao je na pola predavanja kod nas. Trebalo je da ga čuješ!* “Odavno nisam čuo da se neko tako lepo uklopio!” – Potpuo verno je “skinuo” Kojićevu mimiku, priznajem – *Rekao je d...*

Mihajlov glas mi je nestao iz svesti, u njoj je sad ponovo Marija svirala Mendelzona. Ha, *očekivala* je Mendelzona. Nasmešio sam se nesvesno.

– *...ipak je Stefan diplom... Milane? Jesi ti čuo išta od ovoga što sam ja sad rekao?*

– *Nešto sam se zamislio, nebitno. Kad je diplomski?*

Gledao je u mene sažaljivo kao da gleda u tek okoćeno štene koje ćoravo i gluvo pokušava da nađe sisu:

– *Vidim ja da je tebi mala spržila mozak, čim si još uvek tu, a proba vam je gotova pre sat i po vremena. Jebo te, ti si ionako izgubljen u prostoru i vremenu, samo je još falilo da se zaljubiš!*

Smejao se na sav glas, dok sam ja na smenu gledao u sat, pa u nje-ga. Šta sam, dođavola, radio sat i po vremena na hodniku?! Nije valjda opet...

– *Daj, bre, ponovi kad je žurka, šta me smaraš?!* – Glumio sam da sam besan, nisam znao šta bih drugo.

– *U petak u sedam je koncert, posle toga idemo negde. Pozovi i Mariju, ako hoćeš* – nasmejao se, i krenuo napred.

Ostao sam i dalje da stojim, nisam umeo da napravim korak na-pred. Pokušavao sam da razumem kako sam sat i po vremena stajao u hodniku, nesvestan dešavanja oko sebe, sluđen mislima o Mariji. Bio sam siguran da se nisam *prebacio*.

Mihajlo se nestrpljivo okrenuo:

– *Je l' ti planiraš da ostaneš ovde do sutra ili šta?!* - podigao je upit-no ruke pa ih iznervirano pustio da tresnu o telo.

– *Idem, jebò te. Evo.*

Seli smo u *Opus*, jer tamo se uvek sedelo posle akademije, naručili kafu i kroz sunčane naočare posmatrali lica oko nas. Mihajlo nije zatvorio usta od kako smo seli, komentarisao je sve i svakog, a ja sam mu po-vremeno odgovarao sa *mhm, da, ne*. Savršeno komplementaran par lovaca. Njegova taktika je da zvukovima dozove plen, a kada nam se lovina približi dovoljno ja sam tu da pripucam iz svoje tišine.

Ovaj put je mene iznenadio njegov neočekivani rafal:

– *Evo je Marija.*

Video sam je pre nego što sam iz otvorenih usta uspeo da ispalim A? Crne naočare su joj zaklanjale pola lica, a drugu polovinu su činile napola otvorene ogromne usne. Nije nas videla, ili sam barem želeo da živim u toj iluziji. Ulazila je u baštu kao da izlazi na binu, visoko podignute glave, potpuno koncentrisana na sto za koji se uputila. Iza nje je opuštenim korakom, ramena blago povijenih unapred hodao on.

– *Ko je ono iza nje?*

– *Verenik* – odgovorio sam hladno.

Nabrao je nos kao da sam mu ponudio pokvareno pivo.

– *Pa, tako je rekla, tu joj je verenik.*

– Pa, je l' ona nema beše ni dvajes' godina, kakav sad verenik?

Ćutao sam i gledao ih kroz naočare. Zaćutao je najzad i Mihajlo. Osmotrio sam tog njenog *verenika* i uopšte mi se nije dopalo ono što vidim. Lik je bio jebeni Apolon. A kad to kažem ja, nadmeno samouvereno biće koga i muškarci i žene zovu *Lepi*, onda je jasno u šta sam gledao. Uska majica, potpuno ocrtani skladno oblikovani mišići, a zahvaljujući licu, to uopšte i nije bilo prvo što se primeti na njemu. Kad je provukao prste kroz kosu da je skloni sa čela Danica konobarica je isпустиła *ajncer*.

Pogledao sam kao nehajno po ostatku bašte, i shvatio da niko nije reagovao na tresak metalne tacne o beton. Doslovno sve devojke su poprilično otvoreno buljile u njega. Onako kako je muški deo balavio na Mariju.

I, šta sad, u pičku materinu?!

U glavi sam video sebe i njega kao dva lika iz video igre, kako stojimo svako na svojoj polovini ekrana i čekamo znak naratora da počnemo tuću. [*Round One. Fight!*] Fizički smo sigurno bili ista kategorija, mada ja svoje mišiće nisam toliko isticao. [*Gotcha!*] Obojica smo imali smeđu kosu, ali je njegova bila kovrdžavo divlja, a moja ravna, duža i sakrivena u punđu. [*Muahahah!*] Naravno da bih svojim crtama lica dao glas više, ali realno gledano, zaslužio je najmanje isto poena kao i ja. Objektivno, njegov *health bar* je bio zeleniji nego moj. [*Finish him!*] On joj je bio verenik. Ja sam samo privremeno svirao s njom. [*You lost. FATALITY.*¹]

– Nešto si previše ćutljiv, čak i za tebe. – podjebavao me je najbolji drug.

---

¹ Fraze u uglastim zagradama ([*Round One. Fight!*], [*Gotcha!*], [*Muahahah!*], [*Finish him!*], [*You lost. FATALITY.*]) su poznate replike iz borilačkih video igara. "Round One. Fight!", "Finish him!" i "FATALITY" su specifično prepoznatljive iz frašizne video igre "Mortal Kombat", koja je poznata po svojim dramatičnim i nasilnim borbama. Ostale fraze ("Gotcha!", "Muahahah!") mogu se povezati sa širokim spektrom video igara, gde se često koriste za dodavanje humora ili dramatičnosti borbama; prim. aut.

– *Ne mogu naglas da planiram ubistvo.* – mirno sam odgovorio, ne pomerajući pogled s verenika.

– *Vau, kakva filmska replika.* – siguran sam da je prevrnuo očima. Oćutao sam.

– *Prestani više da grizeš obraz iznutra, izgledaš kao nadureni klinac* – rekao je baš u momentu kad sam shvatio da sisam sebi krv iz mesta u jeda.

Umesto mene, odgovorilo je nebo. Ne u prenesenom značenju: negde u daljini se čula grmljavina. Ustao sam i počeo da skupljam stvari, okrećući leđa *verenicima*.

– *Je l' ti to tvoj Perun nešto poručio ovim gromom ili si od jednom počeo da se plašiš grmljavine?* – Raširio je ruke ka meni, vabeći me u zagrljaj.

Ignorisao sam njegovo glupiranje, i nadureno je ustao i on.

– *Jebo te, ne može čovek ni kafu da popije.* – a onda je iznenada nabacio osmeh oko cele glave – *Ćao, Marija!*

Mahnulo je nasmejano osobi iza mojih leđa. E, jebi ga, sad moram da joj se javim i ja.

Počastila nas je osmehom kao sa reklame za pastu za zube, i nastavila da priča nešto svom sagovorniku. Ili ju je on pitao kome se kezi, ili mu je sama rekla. Okrenuo se, osmotrio nas *Aha* pokretom glave, pa se ponovo okrenuo ka njoj, tražeći udoban položaj u stolici. Umallo da mu dobacim: *Gari, ne trudi se, nema udobnog položaja u ovim spravama za mučenje.* Jer stolice u *Opusu*, ako se ta dizajnerska glupost uopšte mogla nazivati stolicama, nisu bile namenjene dugom sedenju. Jednom nam je gazda objasnio da je to uradio namerno kad je preuzeo lokal: *Šta, bre? Da mi studentarija srče jedan čaj dva sata?! Ma jok, što neudobnije, to bolje. Eksiraju kafu i jedva čekaju da ustanu!*

Novi udar groma, ovog puta mnogo bliže, me je podsetio da sam ustao i krenuo kući. Mihajlo je u neverici odmahivao glavom dok je plaćao račun.

– *Danice, nemoj nikad da se zaljubiš. Postaćеш izgubljena kao ovaj nesrećni mladić ovde.* – Rekao je tonom naratora dokumentarnog programa.

– *‘Ajde, bre, ne smaraj devojku.* – vratio sam mu onu ćušku od ranije. Danica se zakikotala i ušla u unutrašnji deo Opusa, dobacivši nam usput *Vidimo se sutra.*

– *Hoćeš da te “bacim”?* *Ne vidim onaj tvoj krš na parkingu.* – Da li će mu ikad dosaditi da me zajebava za taj auto?

– *Ma jok, idem peške* – ignorisao sam opasku. – *Neće još kiša.*

Naravno da nisam bio u pravu. Nisam prešao ni trećinu puta, a s neba je stigao potop.

Dobra stvar života u Beogradu je što u njemu žive i neki vrlo snalažljivi ljudi, tako da ćeš po širem centru grada uvek naleteti na ulične preprodavce svega i svačega. Kad je toplo, “valjaju” lepeze, kad pada kiša eto ih s kišobranima. Kupio sam kišobran od prvog na kog sam naleteo, ne zato što sam osetljiv na kišu, koliko zbog violine. Nadao sam se samo da će to jeftino sranje za jednokratnu upotrebu poslužiti svrsi.

Srećom, išao sam peške i dobro sam poznao ulice kojima hodam, jer nisam mogao da fokusiram misli ni na šta drugo, osim na Mariju. Nenaviknut na odbijanja devojaka, a posebno ne da je odbijanju poziva na kafu razlog neki tamo verenik (ovu misao prekriva *flashback* na Mihajlovo *pa je l’ ona nema beše ni dvajes’ godina, kakav sad verenik?!),* nastojao sam svim silama da naštiram žice u glavi tako da muzika koju čujem ima makar nekog smisla. Nisam imao pojma kako da provodim vreme s devojkom koja izgleda kao što izgleda Marija, svira kao što svira Marija, a koja je, jebi ga, verena i koju ne bi trebalo da *muvam.*

Pre nego što sam smislio odgovor, stigao sam kući, u ono što oglašiš za nekretnine opisuju kao “salonski stan”.

Poznat sam okolini kao perfekcionista, laici bi rekli da je to *op-sesivno-kompulsivni poremećaj.* Nemam nikakav OKP, samo ustaljene rituale. Sve što radim ima svoj redosled, smisao i razlog. Svakog dana prilikom povratka sa akademije, na primer, radio sam iste stvari istim redosledom: izujem se, promenim garderobu (perući ruke pre, pa ponovo posle presvlačenja), jedem čitajući (grozna navika, pokupio sam

je od tate - on je čitao novine, ja stripove), odmaram uz još čitanja. Uvek posle podne vežbam barem još dva-tri sata, a posle toga video igre, filmovi - ili još čitanja. Ne baš kako bi prosečna osoba opisala zabavu.

Nisam imao mnogo vremena za druženje s vršnjacima u detinjstvu. Istinu govoreći, da Mihajlo nije svirao violinu, verovatno ne bih ni njega imao za prijatelja. Vikendi su nam služili za kakvu-takvu socijalizaciju, preko nedelje je bilo strogo *all work, no play*.

Sad sledi onaj momenat kada narator u filmu ne krijući sarkazam kaže *Ali, taj dan ni po čemu nije ličio na prethodne*. Umesto da kofer sa *Kenedijem* (violinom, ne mrtvim predsednikom) odložim na njeno mesto, bacio sam ih na trosed, ubacio disk u muzički stub i prepustio se smirujućim zvucima urlajućeg glasa *Džonatana Dejvisa*. Prigodno me je pozdravila *Here to stay*. Utonuo sam u trosed, zabacio glavu i gledao u plafon, da ne gledam na kopcima *flashbackove* današnjeg dana.

Iz onog što je ličilo da će postati još jedna sesija samosažaljenja spasio me je odvratan osećaj mokre garderobe. Oktobar u Beogradu, ono kad topao dan miholjskog leta jedan kvalitetan oblak pretvori u jesen. Sedeo sam na trosedu, a voda se slivala s mene i pravila mi neprijatnu lokvu ispod *zadnje lože*. Tako dobro sam čuvao kutiju s *Kenedijem* da je na kraju samo ona ostala suva.

Ušao sam u kupatilo i skidajući sve sa sebe osmotrio telo, zatežući i ispravljajući mišiće. Barem nečim sigurno mogu da pariram onom jebenom *vereniku*. Nisam bio *Švarcegener*, samo dobro utreniran. Al' nije bio ni on, i to je bilo sasvim dovoljno.

Napunio sam kadu vrelom vodom i uronio u misli. Slušao sam *Korn*, a čuo Marijin klavir. Potopio sam glavu u vodu, čekajući tupi bol u plućima da me natera da izronim. Još jednom, dva puta, i posle trećeg je konačno sve bilo okej. Čujem samo šta bi trebalo da čujem. Ležim i koncentrišem se da pokušam da izračunam koliko kapljica vode ima u kadi. Ako je kada 180x80, napunio sam je do otprilike polovine, a jedna kapljica nek bude nula pet na kub...

Izašao sam iz kade kada je voda bila potpuno hladna. Zaboravio sam da li sam jeo ili ne. Pošto glad nisam osećao, odlučio sam da je

vreme za vežbanje violine. Istog momenta kada sam počeo da sviram, vratila se scena probe od tog dana, i nesvesno sam počeo da sviram Mendelsoana. Shvativši šta dopire sa mojih struna, ugrizao sam se do krvi za unutrašnju stranu obraza, ali nastavio, iznova i iznova, bez početka, bez kraja. Nizao sam taktove u krug, slušao svoju violinu, a jasno čuo i onaj njen prokleti klavir.

Kada sam konačno prestao da besomučno maltretiram omiljeni artefakt, bila je skoro ponoć. Jedino što sam još mogao je da spakujem *Kenedija*, spremim sve za sutrašnje vežbanje i legnem da spavam. Bio sam iscrpljen, nekoliko dana unazad sam proveo mnogo više vremena u Ovom nego u Drugom svetu, a to nije bio baš tempo po kom sam voleo da igram.

Sirin

Violinu sam počeo da sviram sa nepune četiri godine. *Wunderkind*, da. Nemam pojma čija je ideja bila. Draganina, pretpostavljam, nisam stigao da je pitam. Kroz maglu se sećam tate koji nekom priča da je na TV-u videla Stefana Milenkovića, i mama kao mama, naravno da je bila sigurna da bi i njen sin mogao da svira violinu pre nego što je naučio da vozi bicikl. Ne znam da li je ovo sećanje tačno, ali znam da je bila u pravu. Violinu sam prvi put javno svirao sa četiri i po godine, a tek pred polazak u školu vozio sam bicikl bez pomoćnih točkova.

Nije dugo prošlo od prvog pravog sviranja kad sam shvatio da postojim uporedo u dva sveta. Drugi svet nije bilo mesto na koje bih mogao da dođem fizički, samo u svojoj glavi. Ponekad bih se našao u koncertnoj dvorani, gde bih svirao za nepostojeću publiku. Drugi put bih se našao u vežbaonici, u muzičkoj školi, a nekad sam ostajao u svojoj sobi.

Bila je to stvar volje, koncentracije, želje... Ne znam ni ja tačno. Bilo je potrebno samo da zatvorim oči i usredsredim se na mesto gde bih želeo da se *prebacim*. Kada bih stekao jasan osećaj mesta gde želim da budem, onda bih samo otvorio oči u svojoj glavi. Tamo, na drugoj strani sve bi bilo realno, živo. Koncertna sala sa svojom drvenom pozornicom i crvenim plišanim stolicama. Vežbaonica sa svojim čvrstim zidovima i prozorom koji gleda na ulicu. Čak bih mogao da osetim miris lakiranog drveta, zvuk odjeka mog glasa u praznoj prostoriji. Sve je bilo isto kao da sam zaista tamo, ali ipak, nekako drugačije.

Prvi put sam *se prebacio* sasvim slučajno, i koliko odmah se vratio nazad. Još par godina je prošlo, a ja sam povremeno tako *skakao* tamo

–vamo, nemajući ni najbližu ideju šta se dešava, dok se jednom nije i Dragana našla sa mnom *s one strane*.

– *Mama! Otkud ti ovde?! – viknuo sam u dah i odmah se prebacio nazad.*

Sećam se kako sam stajao pognute glave ispred nje na Ovom svetu, ubeđen da sam uradio nešto vrlo pogrešno. Srce mi je toliko snažno tuklo da sam obe ruke naslonio na grudi, plašeci se da će iskočiti napolje. Sela je na pod ispred mene, nežno me povlaćeci za šake, sugerišuci da sednem i ja.

– *Zažmuri, i prebaci se – rekla je smešuci se*

– *Ali... Ti znaš? – Gledao sam je u oči ne trepćuci*

– *Naravno da znam, Mili. Zažmuri i prebaci se, slobodno – njeni prsti su čvrsto stegli moje*

– *Treba mi violina – pokušao sam da je dohvatim sedeći, okrećuci se i pružajući ruke ka stojalu, ali sam ipak morao da ustanem.*

Naučiću te da se prebacuješ i bez nje, ali u pravu si, lakše je kad imaš prevoz – od srca se nasmejala, a ja sam iskolačenih očiju ponovo seo naspram nje.

Nestrpljivo sam namestio sam violinu na rame, povukao par puta gudalom preko žica i *prebacio se*. Kao i pri svakom dolasku kući, tako me je i u Drugom svetu tada dočekala zagrljajem, poljubila u teme i za ruku povela po onome što sam prepoznao kao salu za vežbanje moje muzičke škole.

– *Kao što vidiš, Mili, postoji više svetova. Ti i ja znamo za dva. Onaj iz kog smo ovde došli je poznat svim bićima na planeti, a u Drugom postojimo samo mi odabrani.*

Odjednom su zidovi sale počeli da blede, i našli smo se na strmoj, zelenoj livadi koja mi je delovala poznato, ali nisam mogao da se setim odakle. Strmoglavio bih se da me Dragana nije povukla za ruku. Široko otvorenih očiju sam gledao oko nas, pokušavajući da razumem to što mi govori, trudeći se ujedno da se ne skotrljam niz padinu.

– *Svako od nas ima drugačiji način prelaska iz Ovog u Drugi svet: nekima je to pisanje, nekima slikanje, a tvoj način je sviranje. Onaj ko je, kao ja, prelazio slikanjem, nalazio se u nekoj svojoj slici. – okrenula se*

oko sebe, ponosno šireći ruke – *Ovo je poslednja slika koju sam slikala, video si je pre neki dan u ateljeu.*

Tiho sam potvrdio klimajući glavom kao da shvatam sve, iako mi tek tad ništa nije bilo jasno.

– *Pisci u Drugom svetu žive svoje romane, a vi muzičari hodate po notama* – nastavila je, ne obazirući se na moju zbunjenost – *zato se i dalje čuje tvoja muzika, kao da smo u filmu* – zaustavila se i pokazala prstom neodređeno ka nebu.

Tek kad je to rekla, do svesti mi je doprlo da se zaista u pozadini njenog glasa sve vreme čulo moje sviranje sa Ovog sveta.

Pokušavao sam da na glas izgovorim barem neko od hiljadu pitanja koja su mi tutnjala u glavi, ali se svaka rečenica gasila na pola.

Okretao sam se oko sebe, širio oči kao da pokušavam da pročitam baš sitna slova, mašući rukama neodređeno. Dragana je strpljivo sačekala da učutim, a onda nastavila sa pričom, dajući mi odgovore na neizgovorena pitanja.

Ljudi koji ne znaju za Drugi svet neće nikad znati da si se prebacio, jer se to na nama skoro i ne vidi. Samo im delujemo smešno, kao da smo odlutali u mislima. I to je tačno: naše misli se sele u Drugi svet, a na Ovom ostaje naše telo. Sve što doživiš, osećaš, vidiš, čuješ, pomirišeš, sve se to s tobom prenosi i u Drugi svet. Ono što je dobro jeste da sve što te boli u Ovom svetu ostaje u njemu. Kad se prebaciš, ti znaš da si udario nogu i raskrvario koleno, ali u Drugom svetu nema krvi i nema bola.

Hodao sam pored nje ništa manje izgubljen nego na samom početku šetnje. Imao sam svega osam godina i tek okvirnu sliku Ovog sveta – a sada bi trebalo učim o postojanju još jednog. Nestao je strah koji me je pratio svaki put kada sam se pre toga sam prebacivao, ali je ostala nelagoda. I dalje mi nije bilo prijatno, ali sam se prvi put osetio bezbedno.

Od nekud se na livadi stvorio gavran. Nije delovalo da ga nas dvoje previše zanimamo, skakutao je unaokolo i povremeno zabadao kljun u travu.

– *U šta si se zagledao?*

– *U onog gavrana.*

Na trenutak se zbunila, a onda nasmešeno klimnula glavom.

– *To je tvoj čuvar, zato ga ne vidim. Ne vidi ga niko osim tebe, i po njemu ćeš uvek znati u kom svetu se nalaziš.*

– *Kako da znam da je to baš moj gavran?* – Nisam skidao pogled s crne ptice.

– *O, znaćeš, mili, ne brini. Osetićeš.*

Nastavio sam da hodam izgubljeno gledajući u gavrana, koji je u par zamaha krilima odleteo nešto dalje.

– *Hajde da se vratimo, dovoljno smo bili ovde* – ponovo sam imao taj osećaj da mi čita misli.

– *Koliko dugo smem da budem u Drugom svetu?* – Pitao sam je nakon što sam otvorio oči u svojoj sobi.

– *Ne previše dugo, jer ti se može desiti da zaboraviš da se prebaciš nazad.*

– *Kako to misliš?* – Njen odgovor me zaustavio u vraćanju violine na stojalo. Ponovo sam osetio strah. – *A gavran, čuvar?!*

– *Objasniću ti neki drugi put, obećavam. Za ovo naše prvo putovanje ti je sasvim dovoljno da znaš sve što sam ti već rekla.*

– *Ali, koliko dugo, mama?*

– *Rubinštajn je to lepo objasnio: “Ako moraš da vežbaš duže od 4 sata dnevno, verovatno to ne radiš kako treba”* – nasmejala se, a ja sam nečim što je trebalo da bude osmeh potvrdio da se sećam tog citata.

Zagrlila me je snažno i opet poljubila u teme – *Nemoj nikom da pričaš o Drugom svetu. Ne znaju ni svi umetnici za njega, i ne moraju da znaju. Samo mi baš posebni umemo da živimo u dva paralelna sveta*

– *Je l' zna tata?* – Upitno sam podigao pogled

– *Zna za moj, ali ne moramo još uvek da mu kažemo za tebe* – namignula mi je i pomazila me po kosi.

Od tada, svako vežbanje sam provodio u Drugom svetu. Gradio sam ga, notu po notu, salu po salu. U početku sam umeo da budem samo u mestima koje sam zaista posetio, sale u kojima sam svirao. Kasnije, bilo mi je dovoljno da vidim fotografiju i mogao sam da rekonstruišem svaku ciglu. Prebacivao sam se u Drugi svet za svako vežbanje. Svirao sam do besvesti skale, arpeđo, vibrato, glisando, delove

kompozicija koji su mi pravili problem, tražio savršen ton – a onda to isto ponavljao u Ovom svetu. Vežbanje Tamo je bilo lakše, jer nisam osećao bol u jagodicama, nisu me pekli mišići. Tamo nisam imao besne nastavnike da me gađaju kredama i iskompleksirane profesorke da me verbalno ponižavaju.

Drugi svet je sjajno mesto da se sakriješ od svega lošeg u Ovom. Zbog svih sranja koja su mi se dešavala bilo je dobro imati jednu takvu sigurnu kuću.

Posle nekog vremena naučio sam da se prebacim i bez violine. Samo bih zamislio da sviram i koncentrisao se da u glavi precizno odsviram par taktova.

Bilo mi je lepo Tamo. Najteže mi je bilo da naučim da *u svakom od svetova provedem taman onoliko vremena koliko je dovoljno da ne zaboravim na postojanje onog drugog*. U tome mi je, barem u početku, najviše pomagala Dragana. Ona je umela bez ikakvih problema da uđe u moj svet, ali ja nikad nisam naučio da se prebacim u njen. Možda i bih, da sam je imao kao instruktorku još koju godinu.

Omaja

Nisam sanjao Mariju te prve noći, nisam baš toliko predvidiv. Nikad nisam sanjao ljude, uvek samo i isključivo demone. Ruku na srce, bilo bi bolje za sve da mi se te noći pojavila u snovima. Barem bih odmah znao na čemu sam.

Imao sam kasnije dovoljno vremena, i zaludnosti, da razmišljam šta se zapravo sa mnom tada desilo. Zbog čega sam se kao napaljeni klinac zalepio za nju od momenta od kad me je prvi put prostrelila očima iza onog klavira? Možda to što mi je odmah nabila na nos da je verena, usput mi povredivši sujetu odbijanjem kafe. Jesu li su nam se to crnila prepoznala pa se demonski privlačila? Nemam pojma. Kapiram da nema jednog tačnog odgovora. Mene kad krene da sere u životu onda je to uvek nekoliko kofa različitih fekalija. Verni drugar Mihajlo bio je onaj pouzdani vodoinstalater koga zoveš u tim situacijama, ali u slučaju s Marijom, čak je i njegovo umeće poznavanja svih kanalizacija u koje sam do tad upadao bilo nedovoljno.

Nazad na *rom-com* kliše: prvo na šta sam pomislio kada sam otvorio oči bio je onaj njen osmeh. Izgleda da me je najzad stigla kletva sopstvenog oružja.

Pešaćim do akademije, a u glavi mi vežbaju perkusionisti. Opet ćemo svirati zajedno, to je kul. Moja reakcija prethodnog dana? Ne baš kul.

Tačno u osam otvorio sam vrata sale i dočeka me je isti onaj osmeh koji me proganja od juče. Fuck.

Našminkano, odmorno lice govorilo je da je budna već nekoliko sati. Oboje profesora je sedelo unutra.

– *Tačni ste kao i uvek, ali kolegunica Marija je stigla petnaest minuta ranije. Izgleda da s nestrpljenjem očekuje da počnete da svirate* – nasmejala se profesorka Jovičević.

Marija se osmehnula glumeći da je postidjena, ustala sa stolice i krenula za klavir, gledajući predano u riblju kost od hrastovog drveta na podu.

– *Sa ništa manjim nestrpljenjem sam i ja očekivao današnju probu.*

– Rekao sam verovatno previše veselo za sebe, raspakujući violinu.

– *Odlično, kolega. Profesorka i ja smo odlučili da vaša kompozicija bude Frankova Sonata u A duru.*

– *Frankenštajnova sonata* - promrmrljala je Marija, a profesorka se krišom nasmešila. Pomislio sam da će tražiti izmenu, ali to je bio njen jedini komentar.

Dali su nam note i neka dodatna objašnjenja, slušali nas pretnaestak minuta, a potom otišli da drže predavanja.

Na izlasku iz sale profesorka je otvorila vrata, okrenula se ka meni i kroz osmeh rekla:

– *Izgleda da neko u ovoj instituciji ipak ume da koristi tovat-mast.*

Nasmešio sam se, grizući obraz.

Sat vremena sviranja nasamo bilo je ispred nas. Ma koliko da sam to priželjkivao, negde duboko u sebi bio sam uplašen. Sebe, naravno. I ne, ne govorim o zaljubljenosti. Moj problem je bio mnogo dublji od par leptirića u stomaku. Mada sam i sa njima imao neraščišćene račune.

Složili smo se da odmah probamo da odsviramo celu sonatu, pa vidimo koji deo nam škripi – pojedinačno i zajedno – a onda radimo dodatno na njemu. Bezbroy puta sam čuo to delo, ali nisam mogao da se setim da li sam je ikad svirao. Naravno, to ne bi smelo da predstavlja problem bilo kome ko ume da čita note, posebno ne nekom na muzičkoj akademiji. To što sam Mariju čuo dan pre kako svira Mendelzona kao da ga je svirala na dvesta koncerata do tad ulivalo mi je nadu da naš prvi pokušaj neće zvučati previše jadno.

Zvučao je sablasno dobro.

Ćutali smo sve vreme, ona je predano svirala i smeškala se, a ja sam uživao u zvuku klavira pod njenim prstima, vraćajući joj čiste to-

nove sa žica svoje violine. Oboje smo napravili po par grešaka, posramljeno se očima izvinjavajući onom drugom, ali razumeo sam najzad kako je, iako tri godine mlađa i tek na drugoj godini, dobila priliku da svira Novogodišnji koncert baš kao moja pratnja.

A tog dana, tokom prvog pravog zajedničkog vežbanja sam saznao i koja je Marijina muzička *super moć*. Umela je da u pola minute do neprepoznatljivosti promeni aranžman kompozicije. U njenom izvođenju su i najveselije stvari postajale sablasna muzika iz horor filmova, tik pred scenu u kojoj glavna glumica ostaje bez ruke.

Posle nekoliko puta odsvirane *Sonate*, dogovorili smo se da produžimo zajednično vežbanje, ali da nastavimo nakon pauze. Izašao sam po kafu u *Opus* (imali smo jedan kafe-aparat na akademiji, a kafa iz njega ne bi mogla čak ni počasnno da se nazove *sikteruša*). Marija je ostala u sali, jer je padala kiša, a ja sam, razume se, bio džentlmen. Mislio sam da će iskoristiti pauzu da zaista odmori prste, ali naravno da se ona nije odmarala kao sav ostali svet.

Vraćam se potpuno mokar sa po šoljom kafe u rukama očekujući tišinu, a umesto toga čujem Betovena kako proklinje Elizuu. Nekoliko studenata – slučajnih prolaznika je stajalo ispred otvorenih vrata i zurilo unutra, a iz sale je besno urlao klavir. Ono što, siguran sam, svi znaju kao laganu kompoziciju zaljubljenog čoveka Marija je u par taktova okrenula u osvetničku arpežo paljbu.

Kad je završila, desetak okupljenih studenata je pozdravilo moćnom bukom aplauza i ovacija. Na trenutak se zburila, kao prenuta iz sna, a onda ustala i poklonila se uz široki osmeh. Stojao sam iza njih sa onom kafom u rukama, a srce mi je tuklo kao da su sve note malopre udarale po njemu, ne žicama *Kawaiija*. Crnilo je krenulo da se širi iz stomaka i pokušalo da zgrabi srce, ali ga je ovo svojim ludačkim otkucajima gurnulo nazad u dubinu. Koračao sam polako do nje, spustio obe kafe na klavir i dao joj zasluženi aplauz.

– *Vau. Izgledala si kao da te je zaposeo duh Betovena i preko tebe odsvirao Za Elizuu onako kako je zapravo trebalo da zvuči.*

– *Otkud znaš da nije?* – Otvoreno glumeći nadmenost je rekla, drsko me streljajući crnilom iz očiju.

– *U pravu si, ne znam* – odmahnuo sam glavom. – *I bolje da ne znam* – dodao sam podigavši ruke u znak za predaju.

Uz osmeh je pružila ruku ka kafí, a ja sam tek onda shvatio gde sam ostavio šolje. Skočio sam da uzmem svoju, pa rukavom obrisao klavir, spuštajući glavu da vidim jesu li ostale fleke.

– *Inače ovako odmaraš, ili si danas posebno inspirisana?* – Prekinuo sam tišinu glupom opaskom, ali ničeg pametnijeg nisam mogao da se setim.

Bilo je to verovatno jedini put da sam prvi progovorio ja, a ne ona. Na licu joj je i dalje titrao osmeh samozadovoljstva, nije želela da priča, nego da me sluša kako je hvalim. Pa dobro, to barem umem.

– *Ova zgrada je do sada imala prilike da čuje sve i svašta, ali rekao bih da nikad nije čula bolju Elizuu. Oduševila si one bruceše.*

– *Samo njih?* – Provocirala je dignutom obrvom, gledajući predano u šolju u svojoj ruci kao da u njoj traži odgovor.

– *Izistinski verujem da su i lica sa ovih postera oko nas jednako fascinirana.* – Rukama sam pokazao na kompozitore na zidovima sale.

– *Ipak, nedovoljno dobro da fasciniram i virtuozu Petrovića* – pokušavala je da glumi nadurenu devojčicu, a ja sam prihvatio igru.

– *Hmm, još malo vežbe ti treba za moje sofisticirano uho, da.* – Rekao sam što sam hladnije mogao. – *Čuo sam par promašenih tonova, uz malo vežbe sredićemo i to.*

Iznenadena je razrogačila oči, i više nisam mogao da se suzdržim, počeo sam da se glasno smejem.

– *Nisam fasciniran, Mala, ja sam istraumiran! Čiji je ovo aranžman?! Gde su ti note?*

– *Pa nemam, svirala sam iz glave.* – Slegla je ležerno ramenima.

– *Nemoguće!* – Odmahnuo sam rukom kao da teram tu njenu rečenicu od sebe. – *Imaš previše malu glavu da bi sve ono stalo u nju.*

– *Ja sam nešto kao genetski modifikovana Ravijojla, u kosi mi je umesto snage memorija.* – Nehajno je prošla rukama kroz grivu, a ona je kao usporen snimak u reklami padala u sjajnim crnim slapovima.

Kako bih je samo povukao za tu kosu i pokazao joj gde je moja snaga.

Ali, da, naravno da nisam to uradio. Samo sam se blesavo nasmejao, uzeo violinu i počeo da sviram Šubertovu *Fantaziju u C duru*, šaljući pogled, a i misli, na neku drugu stranu. Dobrih desetak minuta sam svirao okrenut Mariji leđima, čekajući da mi popusti pritisak u preponama. A ona me je, prokleta bila, pratila nikad bolje.

Umesto planiranih sat vremena naše zajednično vežbanje je tog dana trajalo četiri sata. Svirali smo još par puta sonatu, a u pauzama kad nije brbljala, počastila me je nekim svojim demonskim verzijama što klasike, što popa i roka.

Kada smo ponovo svirali Frenka toliko sam se zaneo da sam slučajno na kratko skliznuo u Drugi svet. Učinilo mi se da je i Marija tamo, ali ne kao projekcija mojih misli nego onako realno, opipljivo, kakva je sa mnom u Drugom svetu bila Dragana. Kao da se i ona *prebacila*. Zbunjeno sam se vratio nazad i pogledom potražio odgovor od nje, ali Marija je svirala zatvorenih očiju. Zastala je kad je shvatila da ne sviram više, i upitno me pogledala. Ničim nije pokazala da je bila sa mnom u Drugom svetu.

– *Izvini, nešto sam se zamislio* – osetio sam odjednom kako mi iz stomaka kreće ono užasno crnilo. – *Dosta je za danas* – zbrzano sam rekao, okrenuvši joj leđa.

Šta je sad ovo? Zašto mi se suši grlo i želudac jede sâm sebe?

– *Sve u redu?* – Osećao sam kako Marijin pogled urezuje upitnik u moja leđa

– *Ma, da* – nasmešio sam se kao nehajno, pakujući instrument i usput krvnički grizući obraz – *nešto su mi odlutale misli*.

– *Okej* – poklopila je dirke klavira i ustala. – *Ako ti tako kažeš* – dodala je, kao usput tek, gledajući me ispod oka.

Nije mi se dalo da se nastavljam s njom. Crnilo je pobedilo. Još jednom sam se tek ovlaš osmehnulo, skrećući pogled. Prihvatila je i u tišini skupljala svoje stvari.

Koliko god želeo da joj ponovim poziv za kafu, nisam uspeo da ga izgovorim na glas. Ponos mi nije dozvolio rizik da me još jednom poklopi onim istim odbijanjem. Zato sam samo dobio jedno previše veselo *Ave Maria, vidimo se sutra!* i namignuo joj.

Očekivala da ću je ponovo pozvati na kafu. Nije morala to da kaže na glas, video sam bljesak razočarenja u onim crnim rupama od očiju.

Ali, ipak sam oćutao.

Shvativši da se moja jučerašnja rečenica neće ponoviti, rekla je samo *Isto vreme, isto mesto*. nasmešila se, i otišla.

Sranje.

Još jedan jebeni rastanak.

Nikad do tad nisam imao ništa što bi makar iz daleka zaljučilo na ozbiljnu vezu. U svoju odbranu, tvrdio sam da je previše lepih devojaka da bih se posvetio samo jednoj. Ne poričem da je to istina, ali daleko od toga da je to bio jedini razlog.

Smrt.

Svi ljudi koje sam ikada voleo i za koje sam bio emotivno vezan umirali su i ostavljali me.

Nisam podnosio bilo kakve rastanke. Zbog toga nisam bio zadnjeg dana ni u jednoj školi u koju sam išao. Ni u osnovnoj, a ni u nižoj, ni u srednjoj muzičkoj. Zbog toga nisam išao na matursko veče.

Bilo mi je jednostavnije da ni ne započinem emotivnu vezu, nego da anksiozno strahujem od ostavljanja. Čak i sama pomisao na živog kućnog ljubimca mi je izazivala lupanje srca i hladan znoj. Bio sam sâm, i srećan u svojoj samoći.

Dobro, možda to i nije bila neka sreća, ali je bio mir. Moj prokleti mir.

Opet sam gledao u njeno odlazeće dupe, i mrzeo se zbog svog straha. Samouveren i narcisoidan Milan, onaj koji ne zapamti ni boju kose devojke s kojom je proveo prethodno veče, stajao je paralisano od straha da mu jedna *mala* opet ne odbije poziv na kafu. Onaj crni grč u stomaku se konačno proširio na ceo gornji deo tela, osećao sam kao da mi iz utrobe izlazi nečija ruka i hvata me za grlo. Morao sam što pre da se prebacim u Drugi svet.

Besomar

Da imam ozbiljan problem sa demonom zvanim Besomar shvatio sam nekoliko dana nakon Draganine sahrane, kada me je prvi put obuzelo njegovo crnilo. Dok sam prolazio kroz školsko dvorište, jedan od starijih dečaka je dobacio za mnom *Evo ga onaj što mu se keva ubila!*, podrugljivo se smejući. Ukopao sam se u mestu, a u stomaku je počelo da mi ključa. Tad sam prvi put osetio crnilo. *Mora da si je toliko smorio violinom da je morala da se ubije!* I dalje sam stajao nepomično, okrenut mu leđima. Ruke su mi gorele, kroz vene kao da je tekao otrov. *Vidi, ima dugu kosu kao neka devojčica! Je l' ti se keva ubila zato što si peder?!* Stisnuo sam pesnice najjače što sam mogao, činilo mi se da će kroz vrhove prstiju početi da mi šiklja krv. *Kakav mali seronja haha!* Disao sam sve pliće i brže, i polako se okrenuo ka njemu. *Uuuu vidi kako je strašan, evo i ja ću da se ubijem!* Čuo sam škrgutanje sopstvenih zuba, crnilo je stiglo do grla i nastavljalo dalje, do mozga. *Haha zažmurio je, sad će da se rasplače!* Negde u dubini mozga čujem urlik dubokog, hrapavog glasa – *Ubij ga!* – i posle toga potpuni *blackout*. Ne vidim ništa, ne čujem ništa, ne osećam ništa. Ne sećam se ničega, sve dok mi svest na trenutak nije povratio udarac u glavu, nakon čega sam na kratko video Mihajla, a potom ponovo utonuo u mrak.

Probudio sam se u kombiju hitne pomoći na putu do bolnice. Ljubica, moja baka, i Mihajlo su bili pored nosila, skočivši oboje ka meni kada im je bolničar rekao da sam najzad došao svesti. Mihajlo mi se kroz suze izvinjavao, pravdajući se da nije mogao drugačije da me odvoji od Kize. Nisam imao pojma o čemu priča.

– *Jesi dobro, mili, boli li te šta?* – pitala je zabrinuto Ljubica.

U glavi mi je tutnjalo kao da ogromna parna lokomotiva pokušava da izađe kroz levu slepoočnicu.

– *Ne.* – lagao sam, ne smejući da pogledam Mihajla u oči.

Nisam ni znao, uostalom, da li je bol zbog njegovog udarca. Falio mi je dobar deo filma.

Stigli smo do bolnice, na brzinu me je pregledao još jedan doktor, proverio mi puls, reakciju zenica na svetlo i rekao Ljubici da može slobodno da me vodi kući.

– *Blaži potres mozga, koliko sutra će biti kao nov.*

I bio je u pravu, sutra sam fizički zaista bio *kao nov*. Psihički, više nikad nisam bio isti.

Crnilo me nije napustilo, Besomar je ostao moj doživotni podstanar. Vremenom sam naučio, delimično doduše, da ga nešto bolje kontrolišem. Zajedno sa crnilom ostale su i povremene rupe u sećanju, delovi dana tokom kojih kao da nisam imao svest – ili barem nisam uspevao ništa da zabeležim u svest.

Mihajlo mi je kasnije prepričao šta se tog prepodneva desilo na školskom dvorištu: skočio sam na Kizu, srušio ga na zemlju i kao umno poremećeni bokser počeo da ga pesničim u glavu sedeći mu na grudima. Pokušali su da nas razdvoje, Kizini drugovi su me tukli rukama i nogama, vukli, ali ja sam i dalje udarao kao mašina. Zaustavio me je Mihajlo pesnicom u slepoočnicu.

Dobio sam ukor direktora pred isključenje iz škole i smanjenu ocenu iz vladanja na dva. Nisam bio izbačen, jer je to bio prvi bilo kakav prekršaj koji sam napravio, i – jer mi se mama ubila par dana pre toga. Pečat kojim sam postao zauvek obeležen. *Njemu se mama ubila.*

Na kraju godine mi je nastavničko veće vratilo ocenu iz vladanja na pet. Kako mali štreber violinista da ima sve petice, i dva iz vladanja?! Ne ide. *Njemu se, znate, mama ubila. Jadno dete...*

Uglavnom, nikad posle toga me niko u osnovnoj školi nije zabe-
bavao.

Rusalka

Prećutao sam, dakle, Mariji poziv za novu kafu, a preskočili smo kafenisanje i Mihajlo i ja. Sa zadovoljstvom sam se osamio. Želeo sam što pre da promenim svet oko sebe.

Tamo, u Drugom svetu sam bio svoj na svome, bez obzira na sranja koja su mi se ovde dešavala. U Drugi svet odlazio sam da se sklonim od bola, nekad straha, a češće od besa.

Osim na mene, moj Drugi svet nije imao uticaj ni na koga drugog. Kad sam to shvatio, Tamo sam radio sve ono što u Ovom svetu nisam smeo, hteo ili mogao. Sve što se desilo Ovde mogao sam ponovo da proživim, dajući dešavanjima oblik i tok kakve sam želeo. Verovatno bi neko drugi na mom mestu ko zna šta zabavno ili opasno radio, a ja sam se najčešće *prebacivao* da bih se osamio tamo gde samoća ne podrazumeva i onaj bolni osećaj usamljenosti.

U *saloncu* sam tad već par godina živeo sâm. Majka mi je umrla kada sam imao trinaest godina, otac dve godine kasnije, a baka malo posle mog dvadesetog rođendana. I tako sam ostao sâm, uspešno se braneći od „brižne“ rodbine i silnih „porodičnih prijatelja“ koji su želeli da mi, hm, *pomognu* u odrastanju i sazrevanju, nudeći da se usele u taj stan, ili da se ja preselim kod njih, a da se stan proda kako bih imao dovoljno novca za školovanje, život, devojke, svoje potrebe...

Ni na kraj pameti mi nije bilo da prodam taj stan. Uh, poludim svaki put kad se setim toga.

Bio je u vlasništvu moje porodice već 80 godina. Ostao je naš uprkos nacionalizaciji, a zahvaljujući kako činovima dede, tako i pradede. Doduše, jedan deo vile je nacionalizovan i podeljen na stanove '48.,

ostatak je '68. zahvatio "socijalistički ideal jednakosti i solidarnosti", i samo je treći, poslednji sprat ostao naš.

Deda je preživeo Drugi svetski rat i prvu nacionalizaciju, ali kada su po drugi put došli ljudi *s vrha* da povlače crte po kući, probijaju nova vrata i podižu nove zidove, nije izdržao. Srušio se na vratima držeći se za srce. Ispod te ruke, u unutrašnjem džepu sakoja je njegova žena, a moja baka Ljubica, nešto kasnije tog dana pronašla tapiju. Deda je imao u vlasništvu toliko zemlje u okolini Beograda, da je ta zemlja odhranila i odškolovala ne samo njihovu ćerku, nego i unuka. Možda nekad ispričam kako je sačuvala tajnu o tome. Finansijskom stanju pomoglo je i to što je Dragana imala prvu privatnu galeriju u Beogradu. Uglavnom, novca nam nikad nije manjkalo.

Ne bežim od toga: bio sam (i ostao, priznajem) snobovsko dete. Pa, ko je devedesetih godina dvadesetog veka u Srbiji mogao da šalje decu da gude po nekim tamo violinama u muzičkim školama i putuju po svetu svirajući? Sigurno nije radnička klasa, ona što je u periodima hiperinflacije od plate mogla da kupi hleb i paštetu – i to ako požuri s posla do prodavnice.

Uostalom, oduvek su u muzičke škole išla pre svega buržujška deca, i deca skorojevića. Tek po koje radničko dete se devedesetih viđalo na časovima. Ništa čudno: muzičke škole koštaju, (kvalitetni) instrumenti koštaju. A i klasična muzika nije nešto što te može nahraniti. Od muzike se uglavnom ne živi, osim ako ne sviraš po trgovima ili, još bolje, svadbama. A za to ti ionako ne treba škola. Ni ona osnovna, a kamo li muzička.

Nekad je baš umela da me zaboli samoća. Kad je Ljubica umrla, počeo sam da ostavljam radio upaljen celu noć, jer me je budila tišina. Nije ona pravila žurke, pa mi je nedostajala buka i lupanje. Nego, noću je zvuk tišine najglasniji.

Ali, taj dan sam jedva sam dočekao da odem u stan u kojem nema nikog. S vrata sam produžio u sobu za sviranje, zagrlio svog voljenog *Kenedija* i pustio zvuk violine, ono što bi propali pesnici u ovakvoj pri-

lici nazvali *jecaj*, da me nosi na svojim notama. Prešao sam i ovaj put neosetno u Drugi svet. A sad je u njemu bila i ona.

Bili smo na pozornici *Teatra della Scala*, ispunjenog do poslednjeg mesta. Svirali smo *Mariage d'amour* u nekom potpuno novom aranžmanu. Onu na delovima otužno slatku ljubavnu pesmu pretvorili smo u eksploziju najmračnijih ljudskih emocija. Svirao sam ne iz srca, nego iz najcrnje tačke u stomaku, crnilo mi je izlazilo iz prstiju, rastakalo se po žicama i nastavljalo svoj sablasni ples svuda oko nas. Kao da mi je Tartinijev đavo na uvo diktirao note. S obzirom na to da ih nisam imao ispred sebe, i da ne postoji ni najmanja šansa da sada ponovim makar jedan red tog aranžmana, usudio bih se da kažem – i jeste.

Završili smo, poklonili se jednom, drugi put, treći, sišli sa bine držeći se i dalje za ruke. Otišli smo u garderobu, tresnuo sam vrata iza nas i glađu divlje zveri joj jednim potezom pocepao haljinu. Prislonio sam je uz zid i svom snagom je kukovima zakucao za njega.

Ovog puta, sve je delovalo potpuno drugačije, mnogo realnije od svih prethodnih *prelazaka*, svih mojih dotadašnjih odlazaka u Drugi svet. Marija je delovala nerealno stvarno, dodiri su bili opipljivi, osetio sam miris njene kose kao da je tog trenutka mahula njom tik ispred mene. Imala je svoju volju, nisam ja bio taj koji je upravljao njenim ponašanjem. Da nisam sve vreme u ogledalu video Gavrana iza svojih leđa, ubedio bih sam sebe da se sve dešavalo u Ovom svetu.

U toj garderobi s Marijom sam prvi put s nekim vodio ljubav. Ne jebao nekog. Vodio ljubav. Prvi put sam osetio potrebu da ljubim devojku koju jebem. Ljubio sam joj usne, grizao ih, ljubio obraze, stezao je u zagrljaj dok ne uzdahne od bola.

Svaki minut u Drugom svetu sa njom mi je ubadao dušu puštajući je da curi po violini. Marija ju je otvarala, izvlačila iz nje sve ono najčistije, ono što je bilo zaključano duboko unutra, godinama.

Slušao sam muziku svojih struna, odjednom svestan da nikad nisam bolje svirao. Nisam smeo da pustim razum da mi u misli donese demona zvanog *verenik*, nisam se predavao. Ne.

U Drugom svetu, ova je pijanistkinja bila samo moja i ničija više.

Nabijen energijom i emocijama, *prebacio* sam se nazad, otvorio oči i od šoka ispustio i violinu i gudalo. Gledao sam ih kako leže na podu, pokušavajući da shvatim šta je ono što vidim.

Sve žice na violini su bile puknute, sve strune na gudalu su bile pokidane. Iznad kobilice je stajao vidljiv trag grebanja po kutiji violine, kao da je neko urezao tragove.

Taj neko sam bio ja, i nisam imao pojma kako se to desilo.

Pustio sam ranjeni instrument da leži na podu, i u hodu do kupatila uhvatio pogledom sat. Zaustavio sam se u pola koraka i užasno gledao u kazaljke. Pomagao sam se prstima jedne, pa druge ruke, da bih prebrojao: od završetka probe do tog trenutka prošlo je devet sati. Znači, najmanje osam sati sam proveo svirajući, najmanje osam sati sam proveo u Drugom svetu.

Nikada pre mi se to nije desilo. Vrlo dobro sam pamtio upozorenje Dragane da je tri, četiri sata maksimum koji smem odjednom da provedem na drugoj strani. Ali, kako je moguće da sam toliko baš izgubio pojam o vremenu?

Zašto me Gavran nije upozorio?

I kako da je to sve s Marijom delovalo tako realno?!

Istuširao sam se, i pri odlasku na spavanje još jednom pogledao u sobu gde sam vežbao. Violina i gudalo su i dalje ležali jedno pored drugog pokidanih žica i struna, kao dva na mrtvo ranjena vojnika što su se borila do smrti.

Ležao sam u krevetu i gledao u mrak ispred sebe. Crnilo iz mene je nestalo, zamenio ga je novi demon. Ovom nisam znao ni boju, ni ime.

Ispred ulaza na akademiju čekao me je Mihajlo držeći dva kofera za instrumente u ruci, upitno mi pružajući jedan od njih kad sam mu prišao.

– *Šta si sad smislio, pa ti treba još jedan Kenedi?*

– *Nisam ništa smislio, ubio sam prethodnog.* – odgovorio sam izbegavajući njegov pogled, grizući obraz dok nije prestalo da boli.

Kao zbunjeni labrador je nagnuo glavu u stranu, umesto uva dižući obrvu.

Najkraće što sam umeo, prepričao sam mu ono čega se sećam od sinoć.

– *Ne kapiram. Crnilo?* – naravno da nije razumeo objašnjenje, nisam ni ja.

– *Nemam pojma.* – pogledao sam nervozno na sat – *‘Ajmo unutra.*

– *‘Ajd, vidimo se posle. Naštimao sam ti Kenedija!* – dodao je mojim odlazećim leđima, a ja sam morao da se zaustavim, vratim se da ga bez reči zagrlim i onda definitivno odem na probu.

Dok sam se približavao sali, čuo sam dobro poznatu pesmu u vrlo nepoznatom izvodenju. Marijin mozak je umeo da u deliću sekunde tako promeni note da je svaki dur o čas posla postajao mol, a najveselije pesme kroz par taktova zvučale kao one za sprovod. Danas je svirala *Ameno*, i čak i tu sektašku pesmu uspela je da nekako napravi još sablasnijom. Otvaram vrata taman u trenutku kad završava. Pozdravlja me osmehom.

– *Samo se ti smeji, jednog dana ćeš da prizoveš nekog demona ovim tvojim verzijama.* – prekrstio sam se, nadam se, pravilno i uperio u nju krst napravljen prstima.

Naglo je sklonila osmeh i smrtno ozbiljna počela da svira Tartinijev *Đavolji triler*. Stajao sam i gledao je, čekajući da nam se susretnu pogledi. Ali ona je zadubljeno svirala, potpuno me ignorišući. Pridružio sam joj se vadeći violinu u dva pokreta, i u narednih petnaestak minuta smo ponovili ono što je đavo svirao u Đuzepeovom snu, a ovaj po sećanju zapisao kad se probudio. Kad se sonata završila, kao da sam se i ja probudio iz sna. Bio mi je potreban trenutak i po da shvatim gde sam, s kim sam i šta radim. Jesam li se prebacio? Ne znam.

Marijina muzika je imala dejstvo morske sirene na moj um, paralisala me je i sve snažnije privlačila k sebi. Bilo mi je jasno da ću se kad-tad olupati o stene, ali nisam umeo da se zaustavim. Možda je trebalo da odsečem sebi uši, kaže *naknadna pamet*, a ja klimam glavom u znak odobravanja.

Ko zna kako sam izgledao Mariji, jer je u nekom trenutku počela da svira *Wake me up before you go-go*. Konačno su mi se spojila sva tri nivoa svesti, i uspeo sam da progovorim:

– *E, jebi ga, ne znam to.* – slegnuo sam ramenima.

– *Ne znaš Wham?! – sažaljivo me je gledala.*

– *Ma, znam ko je, ne znam da je sviram.* – ponovo sam slegnuo ramenima.

– *Nisam mislila da je sviramo, nego nisam znala kako drugačije da te dozovem u ovaj svet.* – streljala me crnilom iz očiju.

Dobro sam čuo naglašen *ovaj svet*, ali sam je ignorisao. Dovoljno me je plašilo to što pored Marije gubim osećaj šta je *ovde*, šta je *tamo*, nisam bio spreman ni da razmišljam u tom trenutku o Drugom svetu, kamo li da s njom pričam o tome.

Isprepletala je prste, okrenula ih od sebe i odsvirala *Pucketanje zglobova*.

– *Dobićeš artritis tako.* – zgroženo sam joj dobacio. Mrzeo sam taj zvuk, gadio mi se i plašio me u isto vreme. Jedino strašnije prokletstvo od artritisa bila mi je gluvoća.

– *To je mit – nasmejala se – Sinovijalna tečnost se ponovo napravi svakih dvadesetak minuta, zato ne možeš odmah ponovo da puckaš. Ali nema dokaza da pucketanje utiče na...* – njen smeh je zazvonio salom – *Izgledaš kao da ćeš svakog časa povratiti.*

Gledala me je kao da gleda u najsmješnijeg čoveka na svetu, a ja sam i dalje zgađenog lica namestio violinu i počeo da sviram Albino-nijev *Adađo*.

– *‘Ajmo sad nešto lagano, dok ti se ne napravi ta tečnost ponovo.* – zažmurio sam i pokušao da pošaljem misli negde van sale.

Naravno, bezuspešno. Kad Marija krene da svira, svi moji svetovi zastanu da je slušaju.

Bila je tri godine mlađa od mene, ali je svirala kao da ima najmanje toliko godina više profesionalnog muzičkog iskustva. Svirala je kao da ništa drugo ne postoji, kao da su sve kompozicije pisane samo za nju. A ja sam je slušao i nestajao u njenim notama.

Pretpostavljao sam da i sama vrlo dobro zna šta je Drugi svet. Ipak, nisam se usuđivao da je pitam bilo šta o tome, još manje da se ponovo *prebacim* dok sam bio pored nje.

Uostalom, kada smo nas dvoje svirali zajedno, nije bilo potrebe za prebacivanjem. Prvi put od kako svesno pamtim, u Ovom svetu sam se osećao jednako prijatno kao u Drugom. Taj osećaj trajao je, nažalost, samo dok traje i Marijino sviranje. Onog momenta kad utihne i poslednja nota, u mene se vraćalo sve crno što jesam.

Ala

Prva proba, u ponedjeljak, trajala je sat vremena. Druga, u utorak, trajala je malo preko četiri sata, od čega je efektivnog sviranja bilo recimo dve trećine vremena – ostalo je popunilo njeno blebetanje. Pet sati smo u sredu bili zajedno, i svaki dan je donosio sve bolje odsviranu *Sonatu*. I hrpu razgovora usput. Pričala je kao navijena, toliko je volela da me-lje da mi uopšte nije jasno kako je uspevala da ćuti makar dok svira. Blebetala je o svemu i svačemu, o vremenu danas i o političkoj situaciji u Kongu, o nivoima svesti i najnovijem albumu neke turbo folkerke. Ja sam uglavnom samo ćutao i slušao je. Smarala je, ali trpeo sam stoički. Potpuno mi je bilo nebitno o čemu će da priča, sve dok nakon te priče sledi ono vilinsko sviranje.

U jednoj od pauza tih prvih par dana dana ispričala mi je kako je počela da svira klavir. U poseti nekom iz porodice videla je nešto ogromno, braon, na tri noge. Prišla je i podigla poklopac, pritisnula dirku i kada je čula zvuk, oduševila se. Nastavila je da pritiska dirke, i tako počela da stvara svoje prvo muzičko delo.

Četvrtog dana sam, između ostalog, saznao da ih je tata napustio kad je imala nepunih šest godina, a da joj se mama ubila pre godinu dana. Popila je pilule za spavanje i zaspala zauvek.

Osetio sam crnilo kako se budi, a sa njim se pojavio i panični strah. Nisam želeo da slušam priče o tuđoj mami koja je izvršila samoubistvo. Plašio sam se da ću početi da pričam o svojoj, a nisam bio spreman na taj razgovor. Grizao sam obraz i stiskao usne, fokusirajući se na taj bol, bežeći od svojih uspomena.

Marija je govorila posve smireno o svemu tome, bez suza, bez drhtaja u glasu. Kada sam to i naglas primetio, jedva se boreći da crnilo

zadržim u grlu da ne izađe napolje, rekla mi je da nema prava da bude tužna što je ona odlučila da ne živi više na *ovom* svetu.

– *Ovaj svet? Misliš da postoji zagrobni život?* – upitao sam, ni sam ne znajući koji odgovor očekujem. Crnilo je titralo unutar vena, počeo sam da se nervozno češem po rukama.

– *Pa... Um, ne bih o tome sad.* – kratko je odgovorila gledajući me pravo u oči, a onda oborila pogled i odlučila da na tom mestu prekine pauzu počevši da na klaviru svira moj uvodni deo Ravelovog *Cigana*.

Razumeo sam da je vreme za nastavak probe i poslušno prihvatio poziv. S prvim zvucima violine klavir je učutao.

Morao sam ipak da se prebacim u Drugi svet, odande mi je bilo lakše da oteram crnilo nazad u dubine stomaka. Tehnički izazovan *Cigan* mi je bio kao naručen za to. Odmah nakon prvog takta našao sam se u svom svetu u ogledalu. I dalje sam stajao na sred iste sale i svirao, ali je ispred mene stajao moj Gavran i ljubopitivo me gledao. Ceo solo, tih četiri minuta, odsvirao sam tamo, njemu, pa se na prvi zvuk klavira prebacio nazad. Predano me je pratila, a još predanije svirala svoje deonice. Niko ne bi mogao ni da pretpostavi da se njen klavir i moja violina nikada pre toga nisu sreli u sviranju ove kompozicije, sve je zvučalo do perfekcije uvežbano. Nakon svog poslednjeg odsviranog tona pobedonosno sam podigao violinu i gudalo visoko iznad glave, a Marija je skočila sa stolice i zapljeskala, vičući *Bravo!* Nisam imao vremena ni da ponosno klimnem glavom, iza sebe sam čuo još ruku koje tapšu i još glasova koji viču *Bravo! Maestralno!* Vrata sale su bila otvorena, a hrpa studenata je stajala što unutra, što na hodniku i hipnotisano mi pljeskala.

– *Hvala, hvala.* – zadihano sam se zahvaljivao, poklonivši se jednom, dva puta, a onda sam okrećući celo telo ka Mariji, rukom pokazao na svoju pijanistkinju.

Uz osmeh je ustala prekinuvši svoje tapšanje tek kad je stala pored mene, pa se poklonila i ona. Okrenula se prema meni, preko gudala koje sam držao me uhvatila za ruku i visoko je podigla u vis. Poklonili smo se zajedno neočekivanoj publici, a onda jedno drugom, pa ponovo publici.

Aplauz je najzad počeo da se smiruje, čuo sam profesore kako vraćaju studente u učionice. Ne postoje u mojoj glavi reči kojima bih mogao da dočaram ponos koji sam osećao tad. Ne samo na sebe. Njen klavir je činio savršenu pratnju mojoj violini.

Marija je morala biti moja. Od prvog dana sam je opsesivno želeo samo za sebe.

Poželeo sam da je snažno zagrlim i osetim njeno telo tik uz svoje. Običan muški nagon: vidiš lepo telo i poželiš da ga imaš. Ovo telo sam, međutim, želeo da privijem uz sebe i nikad ne pustim – a to je bilo potpuno novo osećanje. Za mene, makar.

Ali, da.

Nisam uradio ništa. Umesto Marije, zagrlio sam *Kenedija* i počeo da sviram Šopenov *Prelud u e molu*. Umesto fizičkog zagrljaja, tonovi sa klavirskih žica su nežno, a snažno grlili tonove sa violine.

Verujem da je onom ko nije profesionalni muzičar teško razumeti kakav je osećaj slušati nekog kako proizvodi savršeno čiste tonove, koji se magično preklapaju sa tvojim. Ali sam siguran da svako poznaje strast. Zamisli da gledaš nekog kako tvoju najveću strast pretvara u opipljivu realnost. Zamisli kako na tvoje oči nastaje najlepša slika na svetu, kako neko obara svetski rekord u maratonu, zamisli gimnastičarku koja upravo izvodi produnovu. I to sve sa osmehom.

Posle oko sat vremena sviranja uz pauzu za kafu nastavili smo *talk show*. Odnosno, Marija je nastavila. Samo četiri dana joj je bilo potrebno da mi o svom životu ispriča, činilo se, sve. Bila je iz stare novosadske porodice, čiji je dobar deo nestao pod ledom Dunava u Raciji. Prabaka je pokušala da sakrije komšije Jevreje kada su kroz ulicu promarširali mađarski vojnici. Međutim, našli su ih i iz dvorišta i ostatka ulice i grada odveli “sumnjive” građane – njih sedam hiljada – na ispitivanje, kako su drsko objašnjavali. Neki su pušteni kućama, neke su streljali, a neke su pijani vojnici terali da se šetaju zaleđenim Dunavom. Tela tih ljudi pronalazena su kilometrima dalje, nedeljama kasnije.

Dok je to pričala, oči su joj potpuno izgubile sjaj. Iz očnih rupa je u pravcu pored mene gledalo demonsko crno. Sva trauma jedne poro-

dice slila se u te dve crne rupe, čije je gravitaciono polje svom svojom silinom privlačilo dubinu mog stomaka. Uz probuđeno crnilo, mojim organizmom je počeo da se širi Besomar. Sedeo sam nepomično na stepenicama do bine, bezuspešno pokušavajući da ućutkam svog demona. Ali, ohrabren dozivanjem iz Marijinih očiju, on je samo nastavio da se bahato širi po mojoj utrobi. Telo se trudilo da ugasi požar u sebi oblivajući me hladnim znojem, ali sve što se desilo jeste da sam počeo nekontrolisano da se tresem, kao u najtežoj groznici. Ustao sam, pokušao da napravim korak i sledeće čega se sećam je Mihajlov šamar.

Srušio sam se, prepričala mi je Marija kasnije, kao mrtav. *Kao da te je neko isključio*, rekla je. Pokušala je da me probudi, ali kako nisam reagovao na njeno drmusanje, izletela je do učionice pored i pozvala pomoć. Komešanje po hodnicima je čula i Mihajlova i moja grupa, neko iz zadnjih redova je radoznalo otvorio vrata i do Mihajla je došlo *Lepi se onesvestio!* U par trčecih koraka se našao pored mene, probao i on da me drmanjem osvesti, pa prešao na *forehand* kad mu prvi plan nije uspeo.

Otvorio je oči! Jesi dobro? Milane?! Je l' me čuješ?! Kolege, napravite mesta da može da diše! Kakofonija različitih glasova od koje me boli glava. Ne, glava me boli jer sam je udario. Udario sam glavu kad sam pao. Pokušao sam da izađem iz sale. Hteo sam da se sklonim od demona u Marijinim očima. Pao sam pred Marijom.

Marija.

Stajala je nagnuto nad Mihajlom i zabrinuto me gledala. Ni traga onom mat pogledu od pre, oči joj ponovo uobičajeno sijaju. Možda malo više nego uobičajeno. Krenuo sam da ustanem ka njoj, ali me je zadržao čvrst Mihajlov stisak.

– *Ček', ček', polako. Prvo sedi. Tako... E, 'ajde, sklonite se svi - dreknuo je okrećući se mahnito oko sebe - Sve je u redu, nazad u učionice, ne igra bela mečka!*

Glasovi su se najzad utišali, čuo sam po koji korak i zatvaranje vrata po hodnicima. Marija je još par trenutaka stajala kao ukopana iza Mihajla. Progovorila je kad sam najzad uspeo da ustanem.

– *Izvini. Ja... Jesam ja kriva?* – krajevi očiju su joj se oborili na dole, a usne savile u obrnuto U – *Nisam mislila...*

– *Ma, ne...* – pokušao sam da kao nehajno odmahnem rukom, što je rezultovalo jednim vrlo nespretnim trzajem ramena – *Premalo sna ovih dana.*

Mihajlo je dignute obrve gledao čas u nju, čas u mene, trudeći se da sazna šta se desilo. Ni ona ni ja nismo reagovali.

– *Nije trebalo da te davim svojim porodičnim pričama.* – nastavljala je paljbu izvinjenja, a ja sam samo želeo da začuti. I da odem na vazduh.

– *Sve je u redu, Marija, zaista. Ajmo.* – klimnuo sam Mihajlu glavom pokazujući u pravcu vrata.

– *Si siguran da možeš da hodaš?* – odmerio me je od glave do pete.

– *Da, bre, jebò te. Izlazi.*

Ugurio me je u auto, izašli smo u saobraćaj i tek onda me je pitao gde da vozi.

– *Do mene.*

– *Ti trebam?*

– *Uvek.*

Uz kafu sam mu prepričao ono čega se sećam, a on je uglavnom ćutke klimao glavom, ubacujući po koje *jebò te*, tek da nešto kaže.

Posle par minuta deljenja tišine, poslao sam ga do auta po violine. Trebalo mi je da sviram bilo gde, u bilo kom svetlu, a Mihajlo je bio moja druga violina od kako smo naučili kako vući gudalo preko žica, a da to ne zvuči kao da kolješ mačku.

Nežit

Mihajlo. Jedina osoba kojoj verujem više nego sebi. Jedina osoba sa kojom ne delim genetski materijal, a koju volim više od sebe. Fizički dovoljno slični da ljudi i danas često misle da smo braća, iako nemamo istu boju očiju. Razlikuje nam se i dužina i oblik kose: moja je prelazila ramena od kako znam za sebe, a Mihajlu je tek nedavno do ušiju stigla. Sećam se da me je Ljubica jednom krišom odvela na šišanje i da smo posle danima plakali i Dragana i ja. Nikom više nije dozvolila da mi se približi makazama, šišala me je sama, držeći mi kosu na dužini do ramena. Posle njene smrti sam je pustio sve do struka, furajući taj neki svoj metal fazon. Onda je došao Korn i fascinacija svime što radi Džonatan Dejvis i cela ta HC i numetal scena, pa sam morao da isprobam dredove. To se vrlo neslavno završilo: ni nedelju dana kasnije, ponovo sam proveo šest sati u frizerskom salonu, skidajući glupu ideju s glave.

Na akademiji, kao i dan-danas, ja sam svoju nosio uglavnom smotanu u *gnezdo* (Mihajlove reči), uz izbrijan potiljak. Njegova tadašnja frizura, onaj kao “jež” kakav su nosili Ves Borland, Bred Pit i svi ostali tad uostalom, danas nam je dobar izvor zajebancije.

Najčešće identično obučeni, u uskim crnim farmericama u osnovnoj školi, širokim, vrećastim *cargo* pantalonama u srednoj, menjajući *Dr. Marten's* za *Vans* u zavisnosti od godišnjeg doba. Na akademiji smo najzad poklekli pod Stefanov uticaj i prešli na *regular fit* farmerke, *timberland* cipele, nešto uže majice i kapute krojene po meri.

U osnovnoj školi smo obojica nosili lance na farmericama, oko vrata, i na desnoj ruci, na kojoj sam ja nosio i prstenje. U srednjoj je ostao samo lanac na pantalonama, a na akademiji su se vratili nešto drugačiji lanci oko vrata, i ponovo prstenje. Mihajlo je nosio samo na

palcu, ja na palcu, srednjem i domalom – obojica samo na desnoj ruci. Zbog violine, na levoj ruci je mogao da stoji samo sat.

Karakterno, bili smo suprotni koliko crvena i zelena boja. Ja sam bio *tiha voda breg roni*, a Mihajlo suptilan kao grom. On je većito začinjao tuče, ja sam uskakao da ga branim. I koliko sam ja voleo da ćutim, toliko je on morao da priča.

Vozio je par godina star *Range Rover*, a ja *Jaguara* godinu dana mlađeg od sebe. Za mene je automobil bio prevozno sredstvo koje sam birao po tome koliko mi je lep, a Mihajlo je imao poprilično dugačku listu želja i zahteva šta sve “dobar auto” podrazumeva. Za osamnaesti rođendan je veliki Miroslav svom kumiću, to jest meni, ispunio želju i poklonio taj *Jaguar XJS V12* koji sam još kao klinac video u nekom od Draganinih časopisa. Mihajlo je dobio ono što je Miroslav smatrao da treba da dobije: najbolji auto koji je mogao da mu priušti tad, *Mercedes CL 600*. Ni nedelju dana nakon Miroslavljeve sahrane pobedonosno je dovezao svoj novi auto na akademiju.

Najviše od svega u životu voleo sam da sviram, a dok nisam upoznao onu genetski modifikovanu Ravijojlu najviše sam voleo to da radim sa Mihajlom.

Jedna od soba u saloncu je još na početku moje muzičke karijere pretvorena u “laboratoriju” – vežbaonicu za sviranje. Imala je besprekorno urađenu akustiku, i dodatnu zvučnu izolaciju, zbog milosti prema komšijama. U međuvremenu je dobila i krevete i postala Mihajlova rezervna soba.

– *Samo nemoj Mendelzona, molim te!* - zavapio je kad smo stali jedan naspram drugog u “laboratoriji”.

Uvređeno sam prevrnuo očima, ali mi je izvukao osmeh, priznajem, pa sam umesto planiranog Mendelzona zasvirao Sibelijusa. Mihajlo je zažmurio smešeći se, i narednih pola sata smo svirali njegovu omiljenu kompoziciju. Nisam se prebacivao, bilo mi je lepo baš tu, s Mihajlom. Uživao sam u našoj muzici, a posebno u gledanju njega kako zaneseno gudi. Na njegovo sviranje sam bio ponosan koliko i na svoje. Dobrim delom zato jer sam upravo ja bio zaslužan za hiljade i hiljade sati koje je potrošio uvežbavajući savršen zvuk.

Malo vremena nakon što sam naučio osnove sviranja violine, naterao sam Mihajla da mi se pridruži. Zbog vežbanja nisam imao više vremena za igru onoliko često kao ranije i morao sam da nađem način da i njega uvedem u svet muzike. Ispočetka nije hteo ni da čuje, odmahivao je glavom, rukama, nogama, pa sam se ja durio, pa se on ljutio, pa smo obojica dečije uvređeno plakali. Najzad je popustio, i u svega nekoliko pokušaja naučio kako se pravilno drže violina i gudalo. Mama Sneža nakon toga nije imala izbora. Na Draganino ubeđivanje i obećanje da će ona biti odgovorna za odvođenje i dovođenje oba deteta sa časova, kao i za vežbanje sviranja, morala je da odgovori upisivanjem Mihajla u muzičku školu.

Dragana je obećanje održala do šestog razreda, i zaista nas predano i odgovorno vozila, odvozila, razvozila, slušala kako sviramo, terala da vežbamo redovno, pratila kritike i sugestije nastavnika, ispravljala nam greške. Posle smo nastavili sami.

Vežbanje nam je prekinula uporna zvonjava njegovog telefona.

– *Ko?* - Sneža ili Jelena, znao sam. Samo su njih dve umele da zovu do besvesti.

– *Sneža.* - OK, bolja varijanta.

– *Šta je ovaj put?*

Odgovorio je sleganjem ramenima. Seo je na krevet, i dalje držeći violinu i gudalo. Ramena su mu snuždeno gledala u pod, bilo je jasno da od daljeg sviranja nema ništa. Sneža neće odustati dok joj se ne javi, i obeća da će se stvoriti ispred nje u roku od odmah, jer... koji god da je imala razlog tog puta da se ponovo napije do ivice trovanja.

Od kako je ostala bez prvorođenog deteta, a potom i bez muža, držala se Mihajla kao pijavica. Što je bilo potpuno očekivano. Deo koji je, makar meni, bio neshvatljiv je njena želja da koliko god može sjebe život i jedinom preostalom sinu. Ubrzo nakon Dušanove smrti je počela da pije, krišom, a kad je umro i Miroslav prestala je da se krije. Nije pila svaki dan, srećom, ali onih dana kada ju je hvatalo ludilo pila je kao da pokušava da nadoknadi sve trezne dane. Nije joj bilo strano da u takvom stanju polupa pola kuće, u bade-mantilu i papučama šeta po snegu, ili da se sa terase dernja na neke imaginarne bele miševe.

Sneža je u *svoje vreme* bila jedna od najlepših Beograđanki. Visoka, vitka, guste talasaste kose, jedno kraće vreme blond, a poslednjih decenija riđe crvena. Ne samo da je mnogim fotografima bila model, nego su krajem sedamdesetih iz Beograda tustisti slali razglednice u svet sa kojih je njen osmeh ulepšavao najpoznatije znamenitosti glavnog grada. U podrumu, u metalnoj kutiji brižljivo je čuvala sve časopise na čijoj je naslovnoj strani bila. Kada je umrla moja majka, a njena najbolja drugarica, danima je ćutala i u tišini brisala suze. Zagrlila bi me i gnjurala u mojoj kosi, dok joj se telo trzalo od ugušenih jecaja. Umela je da se neprijatno dugo zagleda u moje oči, pa me rukom pomiluje po obrazu uz nezaobilazno *Koliko samo ličiš na nju...*

Kada je poginuo Dušan, prvi put sam je video nenašminkanu. Preko noći je ostarila dvadeset godina. Vesele boje koje je tako rado nosila na sebi zamenila je crninom, koja kao da je progutala svu njenu harizmu. Od one tako posebne lepote ostale su samo cackleće sivo-zele- ne oči, sve ostalo pojela je tuga.

Kad je bila trezna, uglavnom je ćutala, ne progovarajući ništa više od onog koliko zahteva komunikacija sa ukućanima. Kad je bila pijana, pričala bi do besvesti, sama sa sobom ili sa fotografijama Dušana, Mihajla i mene dok smo bili bebe. Njen smeh, nekada zarazan i snažan kao grom, postao je retkost. Samo pijanu sam je još video da se nasmeši, kad joj neka lepa uspomena oboji misli. Bio je to osmeh nekoga ko je preživeo, a ne nekoga ko je živeo.

Gasila nam se pred očima, venula je i sušila se pojeći se alkoholom, a ništa nismo mogli da uradimo. Ne znam. Možda smo zapravo i digli ruke od nje zbog svega što je njenom ludilu prethodilo u našim životima.

Oduvek je bila “žena od akcije”, ne znam drugi izraz za to, jebi ga. Snažna, preduzimljiva, neko ko ne bi dozvolio da mu život radi na autopilotu. Svoju strast prema umetnosti iskoristila je na najbolji mogući način, pretvorivši je u unosan posao trgovine umetničkim delima. Miroslavljevi, kao i kontakti koje je i sama stekla kao model krećući se u visokim društvenim krugovima bili su ključni za uspeh galerije. Uostalom, i muža je upoznala u tim istim krugovima.

Priča o Sneži je priča o izdržljivoj i moćnoj ženi koja je iza fasade galerije za umetnost upravljala tajnim trgovinskim kanalom umetničkih dela čak u vreme najtežih sankcija. Njen prostor za izlaganje umetnosti postao je tajni bazar za preprodaju umetničkih dela u vreme kada je to bilo nemoguće činiti legalno. Koristeći svoje veze, resurse i sposobnost da ostane neprimećena, Sneža je uspešno vodila ovaj neobičan biznis, omogućivši protok umetnina preko granica uprkos strogim međunarodnim sankcijama. Bilo je tu i originalnih umetničkih remek-dela, ukradenih iz svetskih muzeja i privatnih kolekcija, i falsifikata koje su vešti umetnici stvarali po narudžbini. Bez obzira na njihovu pravu vrednost, Sneža je bila majstor prodaje, zarađujući ogroman novac dok je istovremeno održavala svoj ugled u društvu. Vešto je vodila tajni posao, s lakoćom balansirajući na ivici zakona uz nemerljivu pomoć svog muža i njegovih advokatskih veza.

Ipak, imala je neke svoje tvrde principe, između ostalog i to da ne prihvata umetnine koje su stigle sa ratišta. Ono na šta ni ona, a ni Mirosлав, nisu računali je beskrupuloznost ljudi koji su rat koristili da se obogate. Jednom prilikom ispred nje se našao kontroverzni biznismen i političar, koji je vodio jednu od najsirovijih paravojnih formacija u bratoubilačkom ratu devedesetih. Rekla mu je da ne pristaje na trgovinu, rukovali su se i razišli u miru. Ni pola godine kasnije poginuo je Dušan.

Ona uvek nasmejana lepotica, puna života i želje za pričom, povukla se u sebe. Ali nije prestala da se bavi svojim poslom. Nova Sneža bila je hladna, distancirana, ali nije pokazivala slabost. Održala je čeličnu kontrolu nad svojim poslovnim carstvom, postajući poznata kao "Snežna kraljica" u krugovima trgovine umetninama.

Ali, nas dvojica smo gledali drugačiju sliku. Videli smo ženu koja polako izgubi sebe i ne ume da se izbori sa bolom koji proždire njen unutrašnji svet. Nekadašnja lepota bila je sve manje vidljiva, dok su se tuga i alkohol polako uvlačili u njene dane. Tad smo je krili od sveta i svih, Stefan i Mihajlo su preuzimali posao, a nju obezbeđenje držalo zaključanu u vili na Senjaku, daleko od radoznalih pogleda.

Stefan je i meni i Mihajlu bio *second-best*², da nismo imali jedan drugog, imali bismo njega. Nas dvojica smo detinjstvo proveli u galeriji na silu, a on je išao kod Sneže kad god je mogao, da bi ga sa 16 i zvanično zaposlili. Bio je Snežina desna ruka za sve što se ticalo samih umetnina—ništa što je preterano zanimalo ni Mihajla, ni mene.

Vlastimirovići su se iz Gospodar Jevremove na Senjak preselili nakon što je poginuo Dušan i postalo jasno da su njihovi poslovi previše opasni da bi nastavili da žive među običnim smrtnicima i bez dva-desetčetvoročasovnog obezbeđenja. Mihajlo je imao obezbeđenje sve dok nismo napravili ono sranje pred moj zadnji pokušaj učestvovanja na *Menuhinu*.

---

² Second best (eng.) - u ovom kontekstu, izraz se koristi da označi "drugog najboljeg" prijatelja ili alternativni izbor u društvu

2014.

Začutao sam, odlutavši u mislima.

– *Hoćeš pauzu? Uskoro će ručak, možemo da odmorimo do tad.*

– *Ne, okej sam.*

Nisam bio okej, i Aleksandar je to jasno video, zato me je i prekinuo u priči, prvi put tog dana. Ali nisam bio spreman da ostanem sam sa tom scenom u mislima.

Gavran

Mihajlo je otišao da se bori sa svojom mama-demonkom, a ja sam odlučio da potpuno naduvan uronim u stripove. Nisam želeo da ostavim ni najmanju mogućnost da mi se u bilo koji nivo svesti vrati Marijina priča od tog dana. A ni da mi misli odlutaju sa Mihajlove na moju majku.

Sa police me je gledao najnoviji *Sandman*³. Tačno, poslao mi ga je Rej čim je pušten u prodaju, stigao je do mene posle skoro mesec dana putovanja i peripetija s carinom - i onda sam ga smetnuo s uma. Hah.

Kad sam bio mlađi, zamišljao sam ne samo da *Lord of the Dreaming*⁴ postoji, nego i da se družimo, zajedno sa svojim gavranima. Čak sam jedno vreme ozbiljno pokušavao da ga prizovem u Drugom svetu.

Zašto baš gavran? Pa, ne znam. Iskreno, ne znam. Od kako sam se prvi put prebacio u Drugi svet, moj Gavran je bio tu. Nisam ga birao - ne znam ni da li je to moguće. Zapravo, nisam ni znao da je ta ptica bitna za mene sve dok mi to Dragana nije rekla. Prvih par prelazaka nakon toga sam pokušavao da komuniciram s njim, valjda verujući da i on može da priča, ali moj Gavran je ostao nem. Nikad nije zakreštao, nikad graktao. Pažljivo bi me slušao, mrdajući glavu i fiksirajući me uvek jednim okom - nekad bi me i ignorisao, ali se nikad nije oglasio. I kao i za sve ostalo, Dragana je bila u pravu i za njega - nepogrešivo sam osećao da je to baš moj Gavran. Ponekad me je upornim klepetom kri-

---

³ "Sandman" je naziv popularne serije grafičkih romana autora Nila Gejmena.

⁴ "Lord of the Dreaming" je još jedan naziv za Morfeusa, centralnu figuru u Gejmenovom stripu "Sandman", gde je predstavljen kao vladar carstva snova i maštarija.

lima ili kljucanjem u nešto upozoravao da je vreme da se vratim. Umeo je i da se pravi da ne postojim, dok sam ja na sve načine pokušavao da ga nateram da grakne, ili bilo kako već da se oglasi.

Od kako sam otkrio svog Gavrana i njegov značaj, tražio sam i nalazio gavranove svuda. Prvi put kad sam pročitao Poovog Gavrana proveo sam sate u Drugom svetu, svirajući svom, plašeći se da se vratim Ovde i da mi se iz očiju slije sve što se skupljalo dok sam čitao. Naučio sam ga napamet na srpskom, engleskom, nemačkom. Verovatno bih mogao da ga odrecitujem i na svim tim jezicima unazad.

Omiljeni lik iz stripa? *Sandman*. Omiljeni super-junak? Junakinja, *Raven*⁵. Omiljena bajka? *Sedam gavranova* braće Grim. Omiljena mitološka bića? *Huggin* i *Munnin*, dva Odinova gavrana.

Čarls Dikens imao gavrana kao kućnog ljubimca, i toliko ga je voleo da je nakon njega imao još jednog, pa još jednog. I svi su se zvali *Grip*.

Moja opsesija gavranovima je bila uglavnom svima okolo poznata, a jedino su Dragana i Mihajlo znali zašto. Ona mi je za dvanaesti rođendan poklonila sliku mog čuvara iz Drugog sveta.

To je bio poslednji rođendanski poklon od nje.

---

⁵ "Raven" je lik iz DC komiksovog univerzuma, poznata kao član tinejdžerske superherojske ekipe Teen Titans. Karakter se ističe svojom mračnom prošalošću i moćima koje uključuju telepatiju, teleportaciju i manipulaciju energijom, među ostalim sposobnostima. Lik je stvorio Marv Wolfman i Džordž Peres, i prvi put se pojavila u stripu "DC Comics Presents" br. 26 iz 1980. godine

2014.

– *È ora di pranzo!*⁶ – veselim glasom, praćenim samouverenim korakom umarširala je sestra u sobu, gurajući kolica sa hranom.

Podigla me je u sedeći položaj, namestila jastuk i stavila praznu tacnu u krilo. Na kolicima je ostala hrpa tanjira i na svakom po tanjir njoka sa bolojneze sosom, ali ona je od nekud izvukla posudu od blendera i kašiku i spustila na tacnu ispred mene. Krenuo sam da pomerim ruke u pravcu svoje večere, ali je ona prstom pomahala jedno *no-no*, stavila mi ubrus pod bradu i pripremila se da me hrani.

– *If I am well enough to talk to this guy here for five hours, I am well enough to eat by myself.*⁷ – oteo sam joj kašiku iz ruke, a šolju mi je sama dala – *Grazie.*⁸ – dodao sam, da pokušam da joj vratim osmeh na lice.

– *Va bene.*⁹ – frknula je i odlupala klompama dalje niz hodnik.

– *Prijatno.* – rekao mi je Aleksandar, ne skrivajući koliko ga zabavlja moj zgađeni pogled na blendirane pomije.

– *Hvala, izvol'te.*

– *Neka, hvala, preskočiću. Idem po kafu do automata, i na cigaru, ne smeta ti da ostaneš sam na kratko?*

– *Tvoj ručak zvuči primamljivije, mogu s tobom?*

---

⁶ (ital.) Vreme je za ručak!

⁷ (eng.) Ako sam dobro da slušam ovog ovde već pet sati, dovoljno sam dobro i da samostalno jedem.

⁸ (ital.) Hvala.

⁹ (ital.) U redu.

– *Prvo, ne gubi mi se licenca, a drugo, ni do wc-a ne možeš na svojim nogama.*

– *A da ručaš kod mene u sobi?*

– *Rekoh da mi se ne gubi licenca. Vidimo se za desetak minuta.*

Četiri dana sam bio u komi. Tako kažu doktori.

U stvari, bio sam u Drugom svetu. Ali ni ja nisam imao pojma šta sam tamo radio četiri dana.

Dvadesetak minuta kasnije, Aleksandar mi je u sobu doneo miris cigara i želju da iste zalijem kafom. Ali bio je u pravu: jedva sam sedeo. Teško da bih mogao da stojim duže od jednog, dva koraka.

– *Spreman da nastavimo?*

– *Ne.*

– *Želiš još vremena?*

– *Ne.*

– *Ne želiš da nastavimo?*

– *Želim kafu i cigaru.*

– *Možda sutra. Još je mnogo priče ispred nas, zar ne?*

Vratila se i sestra, sklonila tacnu i šolju i namestila me ponovo u poluležeći položaj.

Zagledao sam se u zeleni zid ispred sebe. Tačno, još je mnogo priče ispred nas.

